Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

48 йил чиқиши
№ 159 (13.421).
16 июль 1966 йил
ШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

ХОРАЗМЛИКЛАР ИЗИДАН

ТУНДА СУҒОРЯПМИЗ

Ҳарорат кўтарилиб, экинларнинг сувга талаби ошяпти. Мўл ҳосилни ўйлаган деҳқон шу кунларда ғўзани чанқатиб қўймаслиги, аксинча, қондириб суғориб, шонага-шона қўшмоғи, гулни кўпайтирмоғи керак. Хоразмлик пахта усталарининг мурожаатида сувчиларнинг меҳнатига катта эътибор бериш зарурлиги таъкидланган. Биз хоразмликлар ташаббуси асосида экинларнинг сувга бўлган талабини тўла қондириш тадбирларини ишлаб чиқдик ва шу кунларда амалга оширмоқдамиз. Ҳамма жойда бўлганидек, пахтачилик бригадалари ўртасида кўчма Қизил байроқ таъсис этилган. Лекин сувчилар учун бундай байроқ йўқ эди. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти яқинда сувчилар ўртасида кўчма вимпел таъсис этиш ҳақида қарор қабул қилди. Бу илғор сувчиларга ва сувчилар группасига берилади. Хўжалигимиздаги 110 сувчи 12 группага бўлиниб меҳнат қилмоқда. Бригада бошлиғи бош сувчи ҳисобланади. Шунингдек, суғориш нормасини сифатли бажарган илғор сувчиларга одатдаги иш ҳақидан ташқари 20 процент қўшимча мукофот, ёрдамчи сувчиларга 10 процент қўшимча ҳақ тўланади.

Она-Ватанга бу йил ҳар гектар ердан 27 центнердан «оқ олтин» топширишга аҳд қилган деҳқонларимиз ҳозир бутун куч ва имкониятларини дала ишларига сафарбар этганлар. Ёш ниҳолларни, айниқса, ривожланишдан орқада қолган 400 гектар майдондаги ғўза қатор ораларини алоҳида ишлашни биринчи планга қўйдик. Шу мақсадда идора ходимлари, қурилиш бригадаси, чорвачиликдаги айрим кишиларни ҳам пахта далаларига сафарбар этдик. Биринчи навбатда коммунист ва комсомоллардан иборат зарбдор бригада зўр уюшқоқлик билан бу ишга киришди. Ҳозиргача 300 дан ортиқ киши дала ишларида қўшимча равишда фаол иштирок этмоқда.

Сувчилар қатори механизаторларнинг мавқеи ҳам оширилди. С. Баҳромов, Л. Қаҳҳоров, Н. Бозоров каби ишчан механизаторлар культивация қилиш, эгат олиш билан бир вақтда ҳар гектар ерга 550-600 килограммдан маҳаллий ҳамда минерал ўғит аралашмаси солиб кетишяпти. Шундан кейин кетма-кет кечаси сувга қондирилган ғўзалар қийғос шоналай бошлади. У. Усмонов, Ш. Асадов, Р. Абдуллаев, М. Юсупова ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бригадаларда айниқса, ғўзаларнинг ривожи яхши.

Хўжалигимизда меҳнат қилаётган сувчиларнинг юксак унум билан ишлашлари учун қулай шароитлар яратиб берилган. Сувчиларимиз асосан уч сменада ишлашади. Биз ғўзаларни кўпроқ тунда суғоряпмиз. Шунга кўра тунги сменада ишловчилар қўл фонар, иссиқ кийим ва резина этик билан таъмин этилган. Сувчилар учун иссиқ овқат, чой ташкил этилди.

Шинам безатилган дала шийпонларида иш олиб бораётган 36 агитаторнинг ҳаммаси меҳнаткашлар ўртасида КПСС XXIII съезди материаллари, КПСС Марказий Комитетининг тарихий май Пленуми қарорларини кенг пропаганда қилишяпти, илғор сувчиларнинг иш тажрибасини оммалаштиришда ташаббус кўрсатишяпти. Чунончи, Т. Калонов, Э. Сиддиқов, О. Ҳасанов каби миришкор сувчиларнинг тажрибалари кенг ёйилмоқда. Агитаторлар бошқаларни ҳам улардан ибрат олишга чақиришяпти.

Хуллас, деҳқонларимиз бу йилги мураккаб шароитда пахтадан юқори ҳосил етиштириш учун барча агротехника тадбирларини бир-бирига боғлаб олиб бормоқдалар, айниқса ғўзани тунда суғоришга алоҳида эътибор бермоқдалар.

Н. ЖЎРАЕВ,
Бухоро область, Ғиждувон районидаги «Ленинизм» колхозининг раиси.

ЕР ХАЗИНАСИНИНГ КАЛИТИ

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИДА

НУКУС. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан телефон орқали). Автоном республикада ирригация-мелиорация ишларига кейинги пайтда алоҳида аҳамият бериляпти. Экин майдонларининг мелиоратив аҳволини яхшилаш учун анча иш қилинди. Кўплаб коллекторлар, дренажлар қурилди.

Қорақалпоғистон область партия комитетининг навбатдаги пленумида КПСС Марказий Комитети май Пленуми якунлари тўғрисида доклад қилган область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Қ. Камолов автоном республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорларини якдиллик билан маъқуллаб, амалий ишга киришганликларини айтди.

Тўрткўл, Беруний, Хўжайли, Қўнғирот район партия комитетларининг секретарлари Я. Қурбонов, Қ. Нурумбетов, Д. Ужроев, Қ. Абдироь, Тахиатош гидроузели қурилиш бошқармасининг бошлиғи П. Патехин, Қорақалпоғистон АССР қишлоқ хўжалиги министри Т. Наврўзбоев ва бошқа ўртоқлар ирригация-мелиорация ишларини яхшилаш йўли билан ер хазинасини кенг очиш мумкинлиги ҳақида гапирдилар.

Пленумда Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон ССР халқ контроли комитетининг раиси ўртоқ М. Турсунов қатнашиб, нутқ сўзлади.

Пленумда муҳокама қилинган масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилинди.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

МАМАЖОН ДАДАЖОНОВ ЧАҚИРИҒИГА ЖАВОБАН

Сирдарё областидаги 18-«Фарғона» совхозининг Ғайбулла Ҳайдаров бошлиқ бригадаси пахтакорлари хоразмликлар ташаббусига қўшилиб, ғўзани серҳосил қилиб ўстиряптилар. Етарли даражада озиқлантирилган, культивацияси обй-тобида ўтказилган ва қондириб суғорилган ниҳолларнинг ҳар бир тупида ҳозир бир неча шона ва гул, [illegible] бор. Суратда: (чапдан) совхоз директори Ж. Деҳқонов ва бригада бошлиғи Ғ. Ҳайдаров ғўзани кўздан кечирмоқдалар. А. Тўраев фотоси.

МАШИНАБОП ҚИЛИБ...

Меҳр пахтакор ва механизатор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамажон Дадажонов Мирзачўлдаги «Андижон» совхозида [illegible] ерларида ишлаш ва пахта етиштиришга [illegible]. Ҳозир [illegible] механизациялашган бригада бошлиғи [illegible].

Матонатли пахтакор Мамажон Дадажоновнинг Мирзачўл ерларида фақат кўп ҳосил етиштириш [illegible] пахтачиликни комплекс механизациялашга [illegible] ибрат кўрсатишга қарор қилди. У ҳосил йиғим-терими машиналаштириш [illegible].

Бизнинг бригадамиз ҳам комплекс механизациялашган. 80 гектар майдонимиз ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил етиштиришга қарор қилганмиз. Пахтачиликнинг комплекс механизацияси, айниқса ҳосил йиғим-терими [illegible] 75 гектар майдондаги ғўзани алоҳида парвариш қиляпмиз.

Бригадамиз аъзолари олий ҳосил учун [illegible] зарбдор деб эълон қилдилар. [illegible]

Биз бундан кейин ҳам ғўза парваришини сусайтирмаган ҳолда, машина теримига тайёргарликни [illegible]. Бригадамизга бириктирилган терим агрегатларини барвақт ва сифатли ремонт қиламиз. [illegible] ҳамкорликда [illegible] қилаётир.

Ж. ХОЖИЕВ,
Избоскан районидаги Охунбобоев номли колхознинг бригадири.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

МАШИНАЛАР ИШОНЧЛИ ҚЎЛЛАРДА БЎЛСИН

«Механизатор, жасорат кўрсат!» [illegible] Сирдарё областидаги «Андижон» совхози комплекс механизациялашган бригадаси бошлиғи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамажон Дадажоновнинг газетамизда эълон қилинган ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети маъқуллаган хати республикамиз механизаторлари ўртасида қизғин муҳокама қилинмоқда, [illegible] бу янги ватанпарварлик ташаббусига қўшилмоқдалар.

«Хоразм ҳақиқати» газетасида Шовот районидаги Чкалов номли колхоз комплекс механизациялашган бригадаси бошлиғи Зариф Раҳматовнинг Мамажон Дадажоновга очиқ хати босилиб чиқди. «Машиналар ишончли қўлларда бўлсин!» [illegible] Эл ишончини ҳамма нарсадан улуғ деб билади.

[illegible] хоразмлик бригадир Ўзбекистон механизаторларига мурожаат қилади. «Хоразм ҳақиқати» газетаси [illegible] кенг ўрин бериб [illegible] қилаётир.

СОВЕТ ВА ҲИНД ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ БУЗИЛМАСДИР

КАТТА КРЕМЛЬ САРОЙИДА МИТИНГ

14 июлда Катта Кремль саройида ўтказилган Совет — Ҳиндистон дўстлиги митингига москваликлардан икки мингдан ортиқ киши келди. Сарой икки дўст давлатнинг давлат байроқлари билан безатилган эди.

Индира Ганди, Ҳиндистон ташқи ишлар министри Сардор Сваран Сингх, Бош Министр секретари Л. К. Жха, ташқи ишлар министрлигининг секретари Т. Н. Кауль, Ҳиндистоннинг Совет Иттифоқидаги муваққат ишлар вакили Р. Жайпал, ҳиндистонлик бошқа меҳмонлар президиумга чиққанларида мажлис аҳли уларни гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олди. Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Б. Н. Пономарев, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари Н. Г. Игнатов ва М. А. Искендеров, СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари С. М. Будённий, К. Е. Ворошилов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари В. Э. Димшиц, В. А. Кириллин, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, СССР министрлари ва давлат комитетларининг раислари, Москва партия ташкилотининг раҳбарлари, таниқли совет жамоат арбоблари ҳурматли меҳмон билан бирга президиумга чиқишди.

Залда СССРдаги дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқлари ҳозир бўлишди.

Митингни Москва Совети ижроия комитетининг раиси В. Ф. Промислов очди.

Барча совет кишилари сингари москваликлар ҳам, — деди у, — давлатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик алоқалари тобора кўпроқ ривожланиб бораётганлигидан мамнун эканликларини айтмоқдалар. Ҳиндистон республикаси тинч-тотув яшаш сиёсатини ёқлаб чиқаётганлигини, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстликни мустаҳкамлаш ишига ўз ҳиссасини қўшаётганлигини биз биламиз. Тошкент Декларацияси бизнинг совет элимизда имзоланганлиги бизга айниқса ёқимлидир.

Ҳиндистон республикаси билан Совет Иттифоқининг давлат гимнлари Катта Кремль саройи гумбазлари остида тантанали янграйди.

Москвадаги «Красная Роза» шойи тўқиш комбинатининг тўқувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. И. Бобкова Москва меҳнаткашлари номидан ҳурматли меҳмонни табриклади.

Сўнгра сўз металлургия заводларини лойиҳалаш давлат институтининг инженери М. Н. Павловга берилади. Бу институтнинг коллективи ҳинд мутахассислари билан бирга Бхилай металлургия заводи лойиҳасини тузган эди.

Совет — Ҳиндистон маданий алоқалари жамиятининг президенти академик Н. В. Цицин ўз нутқида Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги яхши муносабатлар самарали ривожланиб бораётганлиги ҳақида гапирди.

Митинг қатнашчилари самимий кутиб олган СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин нутқ сўзлади.

А. Н. КОСИГИН НУТҚИ

Ҳиндистон Республикасининг Бош Министри, ҳурматли Индира Ганди хоним!

Азиз дўстлар!

Ўртоқлар!

Совет ҳукумати ва бутун совет халқи номидан дўст Ҳиндистон ҳукуматининг бошлиғини самимий табриклайман. Совет кишилари Ганди хонимни таниқли жамоат ва давлат арбоби сифатида яхши биладилар. Биз Ҳиндистон Бош Министрини табриклар эканмиз, мустамлакачиликдан озод бўлган энг йирик мамлакат — Ҳиндистоннинг улуғ халқига нисбатан дўстлик ва ҳурмат туйғуларини изҳор қиламиз, унинг фароғати, гуллаб-яшнашини, тинч-осойишта бўлишини ва мустақилликни мустаҳкамлашини истаймиз.

Кейинги ярим асрда планетамизнинг сиёсий қиёфаси тубдан ўзгарди. Бу ўзгариш, аввало, замонамиздаги иккита энг буюк революцион силжиш — социалистик давлатлар системасининг вужудга келиши ва миллий озодлик ҳаракати тазйиқи остида мустамлака империяларининг ҳалок бўлиши натижасида рўй берди. Тарихий тараққиёт қонуниятларини марксча тушунишимизга мувофиқ социализмнинг ғалабалари ва халқларнинг мустамлакачилик асоратига қарши, миллий зулмнинг ҳар қандай турларига қарши олиб бораётган антиимпериалистик курашининг муваффақиятлари бир-бири билан чамбарчас боғланган. Биз халқларимиз ўртасидаги дўстликни жаҳон социализми ва миллий озодлик ҳаракати кучларининг ҳамкорлиги ва жипслашувини кўрсатувчи намуна деб биламиз. Ана шу асосда мамлакатларимизни яқинлаштирувчи манфаатларнинг кенг кўламда муштараклиги пайдо бўлади. Биз шунга аминмизки, Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги ҳамкорлик халқларнинг ўз озодлиги ва мустақиллигини таъминлаш учун курашига фойда келтирмоқда. Айни вақтда бу ҳамкорлик ер юзининг талайгина қисмида тинчлик ва стабилликнинг муҳим омилидир. Бу ҳамкорлик мамлакатларимизнинг юксак давлат манфаатларига мос келади, деб айтиш мумкин.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги ўзаро давлат муносабатлари қарийб йигирма йиллик тарихга эга. Бу муносабатлар тенг ҳуқуқийлик, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик ва ўзаро ҳурматга асосланган. Яхши қўшничилик муносабатларимизнинг ривожланиб бораётганлигидан мамнун бўлишимиз учун асослар бор ва биз бу муносабатларни янада ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлашни умумий мақсадимиз деб ҳисоблаймиз.

Совет Иттифоқи каби Ҳиндистон ҳам халқаро ишларда катта ва муҳим роль ўйнайди. Маълумки, совет ташқи сиёсати КПСС ва Совет ҳукуматининг тинчлик ишига астойдил содиқ эканлигига, янги жаҳон уруши хавфининг олдини олиш, империалистларнинг агрессив ниятларини барбод этиш, халқлар озодлиги ва мустақиллиги ишининг, социал тараққиёт ишининг тантанасига эришиш учун интилишга асосланади. Совет Иттифоқи ўз таъсиридан — жабр-зулм ва агрессияга қарши тинчликни ҳимоя қилиш учун, ажнабийларнинг аралашувига қарши халқларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун, реакцияга қарши тараққиётни ҳимоя қилиш учун фойдаланмоқда.

Ҳиндистон халқаро ишларда жуда катта салмоққа эгадир. Мамлакатнинг ҳуқуқсиз мустамлака ҳолатидан тез орада шунчаки мустақил давлатгина эмас, балки халқаро миқёсда бунчалик катта обрў қозонган давлатга айланишини кўрсатадиган бошқа бир мисолни тарихдан топиш қийин бўлса керак. Ҳиндистон жаҳон проблемаларини ҳал этишда актив қатнашмоқда.

Бунда гап, албатта, мамлакатнинг ҳажми ёки аҳолисининг миқдори тўғрисидагина бормаётир. Гап шундаки, давлат ўзининг ижодий ғайратидан тинчлик ва халқлар мустақиллиги принципларини ҳимоя қилмоқ учун фойдаланиши керак. Бош Министр хоним, Сиз бизнинг мамлакатимизда Ҳиндистон тўғрисида нималарни ўйлайсиз деб ҳар бир кишига савол беришингиз мумкин ва бу саволга жавобан, албатта, иккита гапни эшитасиз: Ҳиндистон — дўст мамлакатдир ва Ҳиндистон — тинчликсевар мамлакатдир.

Позитив бетарафлик, блокларга қўшилмаслик принциплари Ҳиндистоннинг ташқи сиёсати учун асосдир. Атоқли давлат арбоби Жавоҳарлаъл Неру шу сиёсатнинг ташаббускори эди. Жавоҳарлаъл Неру реалист киши бўлиб, империалистик блокларга қўшилмаслик ва уларга қатнашмаслик сиёсати Ҳиндистон учун, биринчидан хавфсизлик гарантияси ва иккинчидан, мустақиллик гарантияси эканлигини тушунар эди. Бунда гап ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий мустақиллик тўғрисида, янги мустамлакачилик сиртмоғини озод бўлган мамлакатларнинг бўйнига осишга интилаётган чет эл монополияларининг экспансиясига қарши курашиш тўғрисида бораётир. Ҳиндистон намунаси ривожланиб бораётган бошқа давлатларга ижобий таъсир кўрсатди. Бу давлатларнинг жамоатчилиги қўшилмаслик сиёсатидан, мустақил ташқи сиёсий йўлдан чекиниш ана шу давлатлардан кўпининг мустақил давлатлар сифатида яшашига имконият туғдирган негизга путур етказажагини яхши билади.

Қўшилмаслик сиёсати кейинги йилларда кенг кўламда эътироф этилди, халқаро майдонда анча катта салмоққа эга бўлди. Бу сиёсат мустамлакачилик ва империализмга қарши курашда позитив роль ўйнайди, агрессив ҳарбий блокларнинг фаолияти доирасини чеклаб қўяди, хавфсизлик ва тинчликни таъминлаш ишига, халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон урушдан кейинги йилларда халқаро ишларда кўп ва муваффақиятли ҳамкорлик қилишди. Қарашларимиз бир-бирига тўғри келмайдиган масалалар ҳам, албатта, бўлишига қарамай, бизнинг ҳукуматларимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти доирасида ҳам, ундан ташқарида ҳам самарали алоқа қилиб келдилар. Совет Иттифоқи ва Ҳиндистоннинг ташқи сиёсий фаолияти кўп ҳолларда айни бир хил мақсадга эришишга қаратилди ёки ёнма-ён туриб ривожланди. Бу гап халқларни мустамлакачилик ва ирқий зулмдан озод қилиш учун кураш масалаларига, қуролсизланиш ва ядро қуролини бундан буён тарқатишга йўл қўймаслик масалаларига, тинчликни таъминлаш учун кураш масалаларига боғлиқдир.

Ҳозирги вақтда бутун инсоният олдида уруш ва тинчлик масалалари кўндаланг бўлиб турибди. Бунга сабаб, аввало, шуки, АҚШнинг Жанубий Вьетнамдаги интервенцияси, унинг Вьетнам Демократик Республикасига қилаётган ҳужумлари халқаро вазиятни ғоят кескинлаштириб юбормоқда. Шарқи-Жанубий Осиёдагина эмас, балки бутун дунёда ҳам тинчликка таҳдид қилмоқда. Вьетнам тупроғида бўлаётган воқеалар халқаро ҳуқуқ қоидаларига ҳам мутлақо тўғри келмайди, халқаро ахлоқнинг ҳар қандай кодекси билан ҳам сиғиша олмайди. Бундай ҳаракатларнинг ўз номи бор. Бу — халқаро миқёсда ваҳшийлик ва йиртқичликдир.

АҚШнинг собиқ давлат секретари Жон Фостер Даллес бир вақтлар уруш ёқасига келтириб қўйиш сиёсатини эълон қилиб, бутун дунёнинг қаҳр-ғазабига дучор бўлган эди. Унинг издошлари яна нари кетдилар: улар Вьетнамда ўз сиёсатлари билан ана шу уруш ёқасидан ўтдилар ва ўз мамлакатини шармандагарчилик ва бадномлик ўпқонига ташладилар. Эндиликда улар Америка авиациясининг ҳаракатларини Ханой ва Хайфон атрофидаги жойларга ёйиб янги, жуда жиддий ва жуда хатарли қадам қўйдилар.

Америка ҳукумати мумкин бўлмаган нарсага эришишни, яъни Вьетнам халқининг қаршилигини бостиришни истайди. Америка ҳукумати эришиб бўлмайдиган ана шу мақсад йўлида ҳеч нарсадан тортиниб турмаётир. У, Қўшма Штатларни халқаро майдонда якка ланиб қолишга дучор қилмоқда. АҚШ ҳукумати ўз иттифоқчилари билан муносабатларини чигаллаштириб қўймоқда, чунки булар орасида энг содиқ бўлган иттифоқчилар ҳам Америка агрессорларининг янги ваҳшиёна хуружларидан юз ўгириш зарур деб ҳисобладилар.

Америка аҳолисининг кенг доираларида ҳам АҚШ ҳукумати тобора кескин қораланмоқда. АҚШ ҳукумати ана шу талафотларнинг ўрнини қоплашга интилиб, ўз мамлакатидаги ҳар хил жуда ўнг унсурларнинг ишончини қўлга киритмоқ мақсадида янгидан-янги ҳарбий авантюралар йўлига ўтмоқда. Шундай қилиб, халқаро хавфсизлик ва Америка халқининг ўз хавфсизлиги, Америка солдатларининг ҳаёти ғаразли ички сиёсий манфаатларни деб таҳдид остида қолмоқда.

Агрессияни ҳимоя қилувчилар Қўшма Штатлар ўз обрўсини сақлаб қолиш мулоҳазасида Вьетнамдан чиқиб кетолмайди, деган бемаъни баҳонани рўкач қиладилар. Қаранг-а, улар буюк давлат сифатида ўз обрўсини сақлашлари керак эмиш. Улар ана шу обрўни сақлаб қолиш ниятида шундай йўлни амалга оширмоқдаларки, бу йўл бутун жаҳонда АҚШнинг обрўсини жуда пасайтириб юборди, АҚШнинг обрўси ҳеч қачон бу қадар тушмаган эди. АҚШ обрўсининг тушиб кетганлиги учун биз албатта хафа бўлмаймиз, бизнинг ўзимизга яраша бошқа ишларимиз бор.

Аммо АҚШ ҳукумати суверен давлатга қарши очиқдан-очиқ агрессия қилиб, ўзининг бемаъни сиёсати билан умумий тинчликни хавф остида қолдираётган экан, бу нарса Совет Иттифоқига ҳам тааллуқлидир ва тааллуқли бўлмай қололмайди, бу нарса жаҳондаги бошқа ҳамма мамлакатларга ҳам тааллуқлидир ва тааллуқли бўлмай қололмайди.

Америка империализми уруш ҳаракатлари доирасини кенгайтириб, Лаос халқига ҳам қарши агрессия қилмоқда. Лаосда ҳам тинч аҳоли қириб ташланмоқда. Америка империализми Камбоджанинг суверенитетини бузмоқда. Камбоджанинг осойишталиги хавф остида қолди. Бу империализм Таиланд, Филиппин, Австралия ва Янги Зеландия, шунингдек Жанубий Корея қўғирчоқлари режими каби мамлакатларни ҳам аслида уруш гирдобига тортди.

Америка агрессияси бутун дунёда, шу жумладан Ҳиндистонда ҳам қаҳр-ғазаб ва жиддий ташвишга сабаб бўлмоқда. Бунда гап уруш оловининг Ҳиндистон чегараларига бевосита яқин жойларга ёйилиши тўғрисидагина бормаётир, албатта. Ҳинд халқи ажнабий босқинчилардан кўп кулфат чеккан халқдир ва у, империалистларнинг бошқа эрксевар халққа ҳужум қилиши нимадан иборат бўлажагини яхши тушунади.

Совет ҳукумати АҚШнинг кейинги вақтларда Вьетнамдаги хуружлари вужудга келтирган вазиятни ғоят жиддий қараб чиқмоқда. Табиий, бу янги вазият қардош социалистик давлат бўлмиш Вьетнам Демократик Республикасининг империалистик агрессияга қарши олиб бораётган курашига ҳозир кўрсатилаётган ва бундан буён ҳам кўрсатиладиган ёрдам планларида ҳам ҳисобга олинади. Бундан бир неча кун аввал Бухарестдан қайтиб келганлигимизни биласиз. Бухарестда қандай қўшимча чоралар кўриш керак, деган масалани Варшава пактидаги дўстларимиз ва иттифоқчиларимиз билан ўртоқларча вазиятда муҳокама қилдик. Муҳокама натижасида АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси муносабати билан баёнот ишлаб чиқилди ва эълон қилинди. Етти социалистик давлатнинг Вьетнам Демократик Республикасига Америка агрессиясини ғолибона даф қилмоқ учун зарур бўлган ёрдам ва мададни тобора кўпайтиришга якдиллик билан биргаликда қатъий қарор берганликлари ва худди шу ниятда эканликлари шу Баёнотда ўз ифодасини топди. Бизнинг мамлакатларимиз башарти Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати илтимос қилган тақдирда, ўз кўнгиллиларини зарур қурол-яроғлар билан Вьетнамга юбориш имкониятини яратиб беришга тайёр эканликларини якдиллик билан изҳор қилдилар.

Вьетнам халқи ва жаҳондаги прогрессив кучлар қилинган ҳамма ёвузликларни ҳисобга олиб бормоқдалар. Вухарест кенгашининг баёнотида кўрсатиб ўтилганидек, улар вақти-соати келганда АҚШ ҳукуматидан хун талаб қиладилар. АҚШ ҳукумати жавобгарликдан қочиб қутулолмайди. Агрессорлар шуни билиб қўйишлари керакки, улар ҳар қанча телбалик қилсалар ҳам, ҳар қандай жиноятларни қилсалар ҳам, миллионларча ўғил ва қизлари ўз озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилмоқ учун кўкрагини қалқон қилган мамлакатни, содиқ ва вафодор дўстлари бўлган мамлакатни асло бўйсундира олмайдилар!

Киши ўз ҳолича яшайдиган бир орол эмас, деган гапнинг айтилганига кўп бўлган. Ҳозир жаҳонда давлатларнинг бирортаси ҳам бир-биридан ажралиб қолган орол бўлиши мумкин эмас. Фан ва ҳарбий техника тез ривожланиб бораётган ҳозирги даврда (фан ва ҳарбий техниканинг ривожланишидан ўн миллионларча кишиларни ва, эҳтимол, юз миллионларча кишиларни ҳам қириш учун фойдаланишлари мумкин) тинчликка таҳдид қилаётган нарсаларга нисбатан ҳаммамиз ҳушёрлик кўрсатмай қололмаймиз. Ҳозирги даврда халқларнинг тақдири, қайси қитъа тўғрисида гап боришидан қатъи назар, бир-бири билан чамбарчас боғланган. Европадаги, шунингдек Осиёдаги мамлакат бўлмиш Совет Иттифоқи буни айниқса чуқур ҳис этмоқда.

Уруш ва тинчлик проблемаси Европа қитъасида вужудга келаётган вазиятга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Социалистик мамлакатларнинг яқинда Бухарестда бўлиб ўтган кенгашида якдиллик билан Декларация қабул қилинди. Бу Декларацияда Европада тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашнинг кенг программаси ва бизнинг фикримизча, реал программаси баён қилинган. Декларациянинг асосий қоидалари аниқ ва равшандир. Декларацияни имзолаган давлатлар Европани мустаҳкам, барқарор тинчлик қитъасига айлантириш учун кўрилиши лозим бўлган тадбирларни биргаликда муҳокама қилиш мақсадида Умумевропа кенгашини чақириш пайти келди, деган фикрни якдиллик билан изҳор қилишди. Шундай Европанинг вужудга келтирилишидан сўзда эмас, балки амалда манфаатдор бўлган барча давлатларнинг ҳукуматлари социалистик мамлакатларнинг таклифларини яхши англаб, қўллаб-қувватлайдилар, деб умид қиламиз.

Совет Иттифоқи ва Ҳиндистоннинг тинчлик ҳамда халқаро хавфсизликни таъминлашдан чуқур манфаатдорлиги турли соҳаларда ҳар иккала халқимизнинг ўзаро муносабатларини характерлаб берадиган ҳамкорликнинг бир қисми, холос. Аммо бу қисм ғоят муҳимдир ва у Тошкентдаги учрашув кунларида айниқса яққол кўринди, деб айтиш мумкин. Халқаро ҳаётнинг эзгу ниятга ва давлатлар ўртасидаги низоли масалаларни, шу жумладан, Осиё ва Африканинг ривожланиб бораётган мамлакатлари ўртасидаги низоли масалаларни тинч ҳал этишга асосланган принципларини қўллаб-қувватлаш ва мустаҳкамлашдан биргаликда манфаатдор эканлигимиз Тошкентда янада зўр куч билан ўз ифодасини топди.

(Охири иккинчи бетда).

ПАРТИЯ ХОДИМЛАРИ СЕМИНАРИ

Ўзбекистон КП Марказий Комитети томонидан уюштирилган икки кунлик семинар кеча ўз ишини тугатди. Бу семинарда Тошкент ва Сирдарё областларидаги шаҳар, район партия комитетларининг иккинчи секретарлари, ташкилий бўлимларнинг мудирлари қатнашдилар. Семинар КПСС XXIII съезди қарорлари асосида ташкилий-партиявий масалаларга бағишланган эди.

Семинар қатнашчилари кенг фикр алмашдилар.

А. Н. КОСИГИН НУТҚИНИНГ ОХИРИ

(Боши биринчи бетда).

Мен шу фурсатдан фойдаланиб, марҳум Лаъл Баҳодир Шастрининг ҳурматини бажо келтирмоқчиман. Атоқли давлат арбоби бўлмиш Шастри тинчлик ва кескинликни юмшатиш Ҳиндистоннинг манфаатларига мос бўлиб тушишини билар эди ва шу сабабли у ана шу нуқтаи назарни изчиллик билан қаттиқ туриб ҳимоя қилди.

Тошкент давлатлар ўртасидаги мавжуд келишмовчиликларни бартараф қилиш йўлларини сабр ва чидам билан қидириб топиш мумкин ва лозим эканлигини яна бир марта таъкидлабгина қолмади. Тошкент мустамлакачилик зулмига қарши курашган ва мустамлака қолоқлигига хотима беришга интилаётган халқлар манфаатларининг чуқур, узвий бирлиги ўтмишдан мерос бўлиб қолган ҳар қандай ихтилофлар ва зиддиятлардан кучлироқ бўлиши мумкин эканлигини намойиш қилибгина қолмади. Тошкент ривожланиб бораётган давлатларнинг социалистик мамлакатлардан ҳам кўра вафодор дўстлари йўқ эканлигини ҳам кўрсатди.

Бош министр Шастри ва президент Аюбхоннинг зўр бериб қилган ҳаракатлари туфайли Тошкентдаги учрашув Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги ҳарбий можарога хотима берди. Тошкент Декларацияси имзоланганидан кейин ҳар иккала томон декларацияда баён этилган қоидаларни бажариш йўлида муайян чораларни кўрдилар. Бу эса, мазкур районда кескинликни анча юмшатишга ёрдам берди.

АҚШнинг Вьетнамдаги агрессив ҳаракатлари натижасида жаҳонда ташвишли ҳолат рўй берган ҳозирги пайтда Осиё қитъасидаги тинчликсевар мамлакатларнинг янги ҳарбий можаролар келиб чиқишига йўл қўймасликлари айниқса муҳим ишдир. Кескинликнинг ҳар бир янги ўчоғи халқаро империалистик реакциягагина қўл келади. Кескинликнинг ҳар бир янги ўчоғи тинчлик, озодлик ва социал тараққиёт учун курашаётган халқларнинг ишига зарар етказади.

Кейинги вақтларда Тошкент Декларациясини амалга ошириш йўлида баъзи қийинчиликлар пайдо бўлди. Аммо, биз Ҳиндистон ва Покистон давлат арбоблари ташқаридан аралашувга йўл қўймай, Ҳиндистон — Покистон муносабатларини йўлга қўйиш Ҳиндистон халқларининг ҳам, Покистон халқларининг ҳам манфаатларига, Осиёда тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига жавоб берадиган бирдан-бир тўғри йўл деб ҳисоблаб шунга амал қилишларига ишонгимиз келади. Осиёдаги ана шу энг йирик давлатларнинг халқлари тинчлик ва яхши қўшничилик шароитида яшасинлар ва меҳнат қилаверсинлар!

Тинчликни мустаҳкамлаш манфаатлари мустамлакачилик ва ирқчиликни, уларнинг қайси мамлакатда ва қандай шаклда рўй беришидан қатъи назар, узил-кесил тугатиш билан, халқларнинг эркин, мустақил ривожланиш ҳуқуқларини таъминлаш билан чамбарчас боғланган.

Мустамлака мамлакатлар ва халқларни озод қилиш учун курашда, илгариги мустамлака империяларини емириб ташлашда Совет Иттифоқининг ҳам, Ҳиндистоннинг ҳам ҳиссаси бор. Аммо бу кураш тамом бўлган эмас. Ҳар бир халққа мустақил миллий тараққиёт йўли очиб берилганига қадар бу кураш давом этаверади.

Бош Министр хоним, Ҳиндистон бундан буён ҳам миллий озодлик буюк ишини изчил қўллаб-қувватлаётганлар, миллий мустақилликка эришиш учун курашаётган халқларга ёрдам бераётганлар билан бир сафда бўлади ва ҳар қандай агрессияга қарши актив кураш олиб боради, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз.

Мустамлакачиларга қарамлик зулмини парчалаб ташлаган мамлакатларга чет эл ҳукмронлигидан қолган оғир меросни тугатиш учун кўп-куч сарф қилишга тўғри келади. Табиийки, бундай шароитда кўпгина мураккаб проблемалар пайдо бўлади. Янги ҳаёт империализм ва ички реакция билан курашда, тараққиёт тарафдорлари билан эски тартибларни абадий сақлаб қолишни истовчилар ўртасидаги шиддатли курашда барпо этилади. Бу кураш мамлакат ичкарисида ҳам, халқаро миқёсда ҳам чинакам ватанпарвар ва антиимпериалистик кучларнинг ҳаммасини жипслаштиришни талаб қилади. Осиё, Африка ва Латин Америкасининг халқлари миллий-иқтисодий ва маданий қолоқликни жуда қисқа муддатда тугатиш, курашиб қўлга киритилган миллий мустақилликни мустаҳкамлаш имконини берадиган йўлларни қидирмоқдалар. Аммо, империализм ўзи маҳрум бўлиб қолган позицияларини қайтариб олишга уринишдан воз кечгани йўқ. Империализм ривожланиб бораётган мамлакатларда реакцион кучларнинг ёрдами билан кўпинча ўз позицияларини кучайтиришга, курашиб қўлга киритилган сиёсий мустақилликни қуруқ расмиятчиликка айлантиришга интиляпти. Империализм сиёсий тазйиқ кўрсатиш коррупция йўли билан, кўпинча ҳарбий аралашув йўли билан миллий озодлик ҳаракатининг боришини ва кучайишини тўхтатишга ҳамда ҳаёт тақозо этаётган социал ислоҳотларнинг амалга оширилишига халақит беришга уринмоқда. «Иқтисодий ёрдам» деб аталган ёрдам айниқса тез-тез ишга солинаётган воситадир. Шу сабабли, иқтисодий ҳамкорлик воситаларининг сиёсий тазйиқ кўрсатиш воситаларига айланмаслиги, уларнинг мамлакат ҳаётий манфаатларига, унинг халқининг орзу-тилакларига жавоб берадиган йўлни ўтказишга тўсқинлик қилмаслиги муҳимдир.

Ҳиндистон олдида мустақил миллий экономикани ривожлантириш соҳасида катта вазифалар турибди. Ярим миллиард аҳолиси бўлган мамлакатда бу вазифаларнинг кўламлари, албатта, анча ўсади. Ҳиндистон халқи ҳар қандай қийинчиликларга қарамай, кўп нарсага эриша олди. Замонавий тармоқларни вужудга келтириш ва кенгайтириш йўли билан экономиканинг структураси ўзгартирила бошланди. Миллий оғир саноатга асос қўйилди. Мамлакатда бошланган индустрлаштиришда давлат сектори етакчи роль ўйнайди. Социализм мамлакатлари билан хўжалик алоқалари ўрнатилганлиги ва бу алоқаларнинг кенгайтирилаётганлиги иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш учун шарт-шароит вужудга келтирди. Иқтисодий тараққиёт планлари амалга ошириляпти. Биз бу муваффақиятларни яққол кўриб турибмиз ва уларни табриклаймиз.

Ҳиндистон ҳозир ўз миллий тараққиётининг шундай босқичини бошдан кечирмоқдаки, унинг олдида турган проблемалар тобора кескин тус олмоқда, бу проблемаларни ҳал этмоқ учун бутун халқнинг куч-ғайратини сафарбар қилиш ҳамда халқ раҳбарларининг доно сиёсатни ўтказиши талаб этилади. Совет кишилари буни яхши биладилар. Аммо, совет кишилари шу нарсани ҳам яхши биладиларки, Ҳидистонда кўп ва самарали меҳнат қилишга кўникиб қолган талантли халқ яшайди. Биз бу халқнинг кучига ва ҳар қандай вазифаларни ҳал эта олишига ишонамиз. Ганди хоним, сиз шу йилнинг бошида Бош Министр каби юксак лавозимни қабул қилганингизда халқ оммасига таяниш, халқ оммасининг манфаатларини кўзда тутиб, давлат сиёсатини бутунича шу йўлдан олиб бориш зарур эканлигини таъкидлаган эдингиз. Бу фикр ҳукумат ўз ишини олиб бориши лозим бўлган йўналиш тўғрисидаги бизнинг тушунчамизга ҳамоҳангдир.

Совет — Ҳиндистон иқтисодий ва техника ҳамкорлиги Ҳиндистоннинг миллий экономикасини ривожлантиришнинг муҳим омилидир. Бу ҳамкорликнинг вужудга келиш тарихи эсимиздан чиққанича йўқ. Бу воқеа бундан 10 йилдан сал кўпроқ аввал содир бўлган эди. Ўша вақтда Совет Иттифоқи Ҳиндистоннинг давлат секторида металлургиянинг тўнғичи бўлган Бхилаи металлургия заводини қуришда дўст Ҳиндистонга кўмаклашиш учун розилик берган эди.

Совет мутахассислари эндиликда Ҳиндистондаги ўз шериклари билан ҳамдўстликда Ҳиндистон саноатининг асосий тармоқлари — қора металлургия, машинасозлик, энергетика, нефть чиқариш ва уни қайта ишлаш ҳамда кўмир қазиб чиқариш саноатида 40 дан ортиқ йирик объектлар қурилишида қатнашмоқдалар. Биз Ҳиндистон ҳукуматининг истакларини қондириб, Бокарода янги жуда катта металлургия комбинати қурилишига ёрдам берадиган бўлдик.

Биз Ҳиндистон ҳукуматининг истакларига мувофиқ, давлат корхоналарини қуришда ҳамкорлик қиламиз. Давлат секторини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш Ҳиндистоннинг иқтисодий мустақилликка эришувида ҳал қилувчи омилларнинг бири эканлигини тушунамиз.

Ҳиндистон ҳукумати бундан бир қанча вақт муқаддам Совет ҳукуматига мурожаат қилиб, Ҳиндистоннинг тўртинчи беш йиллик планида кўзда тутилган иншоотларни қуришда ёрдам беришни илтимос қилган эди. Совет ҳукумати, жумладан, қора ва рангли металлургиянинг, кончилик ва нефть саноати, энергетиканинг айрим корхоналарини қуриш ва кенгайтиришда ҳамда ҳиндлар орасидан юқори малакали кадрлар тайёрлаш ишида Ҳиндистон билан иқтисодий ва техника ҳамкорлигини давом эттиришга тайёр эканлигини билдирди. Бу ҳамкорлик Совет Иттифоқининг манфаатларига ҳам жавоб беради. Совет Иттифоқи Ҳиндистонга кредит бериб ўзимиз учун керакли ҳар хил товарларни ундан олиб туради.

Биз Совет — Ҳиндистон иқтисодий алоқаларининг кенгайтирилиши мамлакатларимиз халқларининг манфаатларига хизмат қилади, деб ишонч билдирамиз.

Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги ҳамкорлик кенг ва кўп қиррали ҳамкорликдир. Бу ҳамкорлик халқаро сиёсатнинг ва халқларимиз ҳаётининг кўп соҳаларига жорий қилинмоқда. Бу — халқ мулки бўлиб, биз мамлакатларимизнинг манфаатлари йўлида, умумий тинчлик манфаатлари йўлида, барча халқларнинг озодлиги ва мустақиллиги манфаатлари йўлида ана шу ҳамкорликни сақлашимиз керак. Совет — Ҳиндистон дўстлигини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун қулай имкониятлар мавжуддир, деб ҳозир айтиш учун жиддий асослар бор деб ўйлайман. Бу имкониятлардан яхши фойдаланиш мамлакатларимиз ҳукуматларининг бурчидир. Бош Министр хоним, Сизнинг Совет Иттифоқига қилган ташрифингиз бу йўлда муҳим қадамдир, деб умид қиламиз.

Халқларимизнинг дўстлиги Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасида йигирма йилдан буён давом этиб келаётган яхши давлатлараро муносабатлардангина иборат эмас. Бу дўстликнинг чуқур, тарихий, асрий илдизлари бор. Бу дўстлик мамлакатларимиз халқларининг саодати, социал тараққиёт манфаати йўлида, Осиёда ва бутун дунёда тинчлик йўлида абадий яшайди, деб ишонамиз.

Ҳиндистон Республикаси яшасин ва яшнайверсин!

Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон халқларининг дўстлиги мустаҳкамланаверсин!

* * *

Гулдурос қарсаклар билан кутиб олинган Ҳиндистон Бош Министри Индира Ганди шу ерда ҳозир бўлган кишиларга қарата нутқ сўзлади.

ИНДИРА ГАНДИ НУТҚИ

Раис Косигин!

Жаноб олийлари!

Дўстлар!

Мен бу буюк мамлакатда кўп марта бўлганман ва айниқса отам билан бирга 1955 йилда қилган саёҳатимдан менда жуда кўп хотиралар қолган. Биз чинакамига шод-ҳуррамлик билан кутиб олинганлигимиз иккала мамлакатимиз ўртасидаги муносабатларга ҳарорат ва янги маъно бахш этди.

Улуғ Октябрь революцияси давридан бери жаҳон янги овозни — Ленин овозини эшита бошлади ва янги идеяларга қулоқ сола бошлади. Бизнинг Ҳиндистонда мустақиллик учун олиб борилган кураш бирмунча бошқа йўллардан ривожланиб борди. Лекин шундай бўлса ҳам янги Совет ҳукуматининг қаҳрамонона куч-ғайратлари бизга таъсир ўтказди ва бизни ғоят қойил қолдирди. Янги Совет ҳукумати ўз ҳокимиятини қарор топтиришга ва чор истибдоди ҳамда уруш вайроналари ўрнида янги социал тартиб қуришга ҳаракат қилди.

Ўзлари содиқ бўлган идеалларни қурбон қилмаган ҳолда ўз тактикасини ўзгартириб ва даврнинг эҳтиёжлари ҳамда шароитларини ҳисобга олиб борган раҳбарларингизнинг донишмандлиги ва амалий доnолиги бизда таассурот қолдирди. Партиянгизнинг XXIII съездидаги муҳокамалардан маълум бўлдики, бу нарса бошқа мамлакатлар учун ҳам ўрнак бўлиб хизмат қилди. Халқаро майдонда кенг суратда қўллаб-қувватланганлиги важидан, шунингдек ўз ишини тинч қурилишга даъват билан туғаллаганлиги важидан биз бу съездни Ҳиндистонда зўр қизиқиш билан кузатиб турдик.

Совет етти йиллик планини бажариш ишида барча соҳаларда катта муваффақиятларга эришилди. Космоснинг ҳали очилмаган сирларини тадқиқ қилишдаги сизнинг порлоқ муваффақиятларингиз буюк тараққиётингизнинг тимсолларидан биридир, холос. Сизларни, совет халқини ҳинд халқи номидан ана шу ажойиб муваффақият билан табриклашимга ижозат бергайсиз. Ўз олимларингиз билан космонавтларингизнинг маҳорати ва довюраклиги учун сизларнинг фахрланаётганлигингизга биз ҳам қўшиламиз. Чунки табиатни бўйсундириш бутун инсониятнинг ғалабаси-ку.

Биз ҳам Ҳиндистонда, мутлақо бошқа йўллар билан, муайян мақсадларга эришаётирмизки, халқимиз яқин вақтларда ҳам бу мақсадларга эришиб бўлмайди, деб ўйлар эди. Мустақиллик қўлга киритилгандан бери ўтган 19 йил мобайнида Ҳиндистондаги ҳаёт сезиларли равишда ўзгарди. Ўртача умр кўриш қарийб икки баравар кўпайди — 27 ёшдан 50 ёшга етди. Бир вақтлар йилига миллион кишининг ёстиғини қуритиб келган безгакни деярли батамом йўқотдик. 70 миллион ўғил ва қиз болалар мактабга боришмоқда ва техника ўқув юртларига ўқувчилар қабул қилиш беш баравар кўпайтирилди. Электр энергия ҳосил қилиш етти баравар ортди. Тахминан 45 минг қишлоқ (гарчи бу мамлакатимизнинг ҳали кичик бир қисми бўлса ҳам) электр нури билан ёритилмоқда. Суғориладиган ерларнинг умумий майдони икки баравар ошди. Пўлат ишлаб чиқариш 1,2 миллион тоннадан қарийб 9 миллион тоннага етди.

Бундан ўн йил муқаддам Ранчи яқинидаги Бхилаи ва Хатия номли кичик қишлоқларнинг деҳқонлари ерни ўз авлод-аждодлари кўп асрлар мобайнида қандай ишлаб келган бўлсалар шундай ишлар эдилар. Ҳозирги вақтда Бхилаи металлургия саноатининг кучли маркази, Хатия эса катта машинасозлик комплексининг маркази бўлиб қолди. Ана шу икки лойиҳани амалга оширишда Совет Иттифоқи бизга ёрдам берди.

Лекин шундай бўлса ҳам биз ҳали кўпгина проблемаларга дуч келиб турибмиз. Бу йил бир қанча шароитларнинг тўпланиб қолиши сабабли айниқса танг йил бўлди. Ёмғирнинг мисли кўрилмаган суратда кам ёққанлиги оқибатида мислсиз қурғоқчилик бўлганлиги ўтган йилги биринчи ва энг важли шарт-шароит бўлди. Бизнинг мамлакатимиз бу қадар жиддий ва ҳамма жойни ўз ичига қамраб олган қурғоқчиликни ҳали ҳеч қачон кўрмаган эди. Ҳосил нобуд бўлди ва озиқ-овқат ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг тақчиллиги катта қийинчиликларни келтириб чиқарди.

Бунинг устига, сўнгги беш йил ичида Ҳиндистон уч марта қуролли можарога мажбуран тортилди. Ташқи хавф ҳали ҳам давом этаётганлиги мудофаа харажатларини кўпайтириш заруратини туғдирмоқда. Биз ресурсларни мудофаага сарфлашни истамаймиз; лекин биз ўзимизнинг территориал бутунлигимиз ва мустақиллигимизни таъминлашга қаттиқ бел боғлаганмиз. Биз шундай қилганимиздагина ўзимизнинг тинчлик сиёсатимизни ва иттифоқларда қатнашмаслик сиёсатимизни давом эттира оламиз.

Ана шу жуда кўп проблемаларга қарамай, ҳинд халқининг руҳи бардам ва мен аминманки, биз тез орада ана шу қийинчиликларни бартараф этишга муваффақ бўламиз. Ҳинд халқи қурғоқчиликка қарши кураш бошлаганлигида ижобий ҳаракатларнинг кўпгина илҳомбахш намуналари бор. Кенг кўламдаги қишлоқ хўжалик ишларининг каттагина программаси амалга оширила бошланди, бу ишларда салкам уч миллион киши қатнашмоқда. Очликдан азоб чекаётган районларда ҳозиргача ерларни мелиорациялаш соҳасидаги кўпгина ишлар ниҳоясига етказилди ва қишлоқ хўжалик комплекслари барпо этилди. Буларнинг ҳаммаси бизнинг қишлоқ хўжалик базамизни мустаҳкамлайди.

Биз қишлоқ хўжалигига ниҳоятда катта эътибор бермоқдамиз. Биз мустақилликка эришилган даврдан бери озиқ-овқат етиштиришни 75 процент кўпайтирган бўлсак ҳам, лекин тез ўсиб бораётган ва келгуси йилда 500 миллион кишига етадиган аҳолининг эҳтиёжларини таъминламоқ учун ҳатто бундай ўсиш ҳам етарли эмас.

Бизнинг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги янги сиёсатимиз суғориладиган ерлардаги ва етарли миқдорда ёғингарчилик бўладиган районлардаги уруғ навларини яхшилаш билан бирга кўп миқдорда ўғитдан фойдаланишни кўзда тутади. Сизларнинг ёрдамингиз билан биз деҳқонлар уруғларнинг яхшиланган навларини олишлари учун бир қанча давлат селекция фермаларини барпо этмоқчимиз. Мамлакатнинг бошқа районларида ҳам ерларни сунъий равишда суғормай туриб ишлашнинг яхшиланган методлари тарғиб қилинмоқда.

Қишлоқ хўжалигининг ҳаётий катта аҳамияти бор. Лекин қишлоқ хўжалигининг биргина ўзи ҳали кифоя қилмайди. Агар биз одамларни иш билан тўла таъминламоқчи бўлсак ва турмуш даражасини анча кўтармоқчи бўлсак, бунинг учун катта ва саноати доимий ишлаб турадиган жамият қуришимиз лозим. Бизнинг бахтимизга Ҳиндистоннинг жуда кўп хилма-хил табиий ресурслари бор ва Ҳиндистон бозорларининг имконияти жуда катта. Мана шуларнинг ҳаммаси кўптармоқли саноат системасини ва йирик корхоналарни барпо қилиш учун қулай шарт-шароитни таъминлаб беради.

Саноат ишлаб чиқаришининг миқёси ва кўлами ҳақиқатан анча кўпайди. Ҳозир биз энг хилма-хил машиналарни, станокларни, химия маҳсулотларини, нефть маҳсулотларини, транспорт ва энергетика ускуналарини ҳамда асосий кенг истеъмол молларини ишлаб чиқармоқдамиз. Шуларнинг кўпи ўз ресурсларимиз ва билимларимиздан фойдаланиб яратилди. 15 йил мобайнида саноат ишлаб чиқаришининг умумий ҳажми 2,5 баравар кўпайди. Мен айтиб ўтган энг янги саноат тармоқларининг баъзилари тағин ҳам кўпроқ ривож топди. Саноатнинг кўпгина асосий тармоқларини ривожлантиришда давлат сектори етакчи роль ўйнади.

Кейинги ўн йил ичида саноатнинг ички структураси анча мустаҳкамланди. Энергетика ва транспорт кўп ривож топди. Техникавий таълим бериш кўлами ниҳоят даражада кенгайтирилди. Социал ва конституцион характердаги бир қанча ўзгартишлар амалга оширилди. Қишлоқ хўжалигидаги воситачилик йўқотилди ва мамлакатнинг катта районларида ерлар шу ерларни ишлаб турган кишилар қўлига ўтди. Ердан фойдаланишнинг барқарор бўлишини ва ер учун тўланадиган ижара ҳақининг ўзгармайдиган миқдорда бўлишини таъминлайдиган бошқа аграр ислоҳотлар ҳам ўтказилди, баъзи ислоҳотлар эса амалга оширилиш арафасида турибди. Маҳаллий маъмуриятнинг ҳуқуқлари кенгайтирилди. Маҳаллий ташаббус кўрсатмоқ учун янги имкониятлар тобора кўпаймоқда. Қишлоқ хўжалигига хизмат кўрсатиш, шунингдек турли штатларда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ишлаб чиқарадиган ва сотадиган кооперативларни вужудга келтириш соҳасида қўлга киритилган ажойиб муваффақиятлар бу тадбирларни халқ нақадар қўллаб-қувватлаётганлигини кўрсатиб турибди.

Ҳиндларнинг янги бўғини бошқарув ишларини тез ўз қўлига олмоқда. Мана шу йигит ва қизлар озодлик шароитида ўсиб етишди. Улар мустақиллик берган имкониятлардан фойдаландилар, турли билим ва тажриба соҳиби бўлиб қолдилар. Улар муайян мақсадни кўзлаб ишламоқдалар, уларнинг савияси кенг ва ўз кучига ишончи катта. Хоҳ ишчилар бўлсин, хоҳ техника мутахассислари, олимлар бўлсин, хоҳ хўжалик раҳбарлари бўлсин — мана шуларнинг ҳаммаси бошқа мамлакатлардаги ўз ҳамкасбларидан асло қолишмайдилар. Мен улар билан жуда фахрланаман. Мамлакатни кезиб юрган вақтимда уларнинг тетик чеҳраларини кўриб, қалбим умид ҳислари билан тўлиб-тошади. Уларнинг ҳаммаси ўз кучларини янги Ҳиндистонни, демократик ва социалистик Ҳиндистонни бунёд қилишга бағишлаган кишилардир, шунинг учун ҳам улар ўзлари бошлаган мана шу буюк ишда муваффақиятга эришадилар.

Бундан 15 йил муқаддам ўзимизнинг планларимизни тузишга киришганимизда чет элларнинг ёрдамига қарамлигимизни тугатишни, мустақил ўсишга эришишни ва бир бўғиннинг умри давомида жамиятнинг социалистик системасини вужудга келтиришни ўзимизга мақсад қилиб олган эдик. Биз шу мақсадга интилмоқдамиз ва энди ги ўн йил мобайнида, яъни бешинчи беш йиллигимизнинг охирига бориб, мустақил, ўз-ўзини таъминлайдиган экономика барпо қилишимизга ишонамиз. Шу мақсадни назарда тутиб, биз давлат секторида шу мақсадни рўёбга чиқарувчи негиз тариқасида оғир саноатни барпо қилмоқдамиз ва ўзимизни тиклаб оладиган ва чет эллардан олган қарзларимизни тўлайдиган бўлиб қолишимизга имкон берадиган тарзда ўз экспортимизни ривожлантиришга интилмоқдамиз.

Ҳозир биз тўртинчи беш йиллик планини узил-кесил бир шаклга келтириш билан машғулмиз. Ҳамсафарларимнинг баъзилари Москвага мендан бирмунча олдинроқ келиб, ҳар иккала мамлакатимиз ва халқларимиз ўртасида савдо-сотиқ ва иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантиришга қандай қилиб кўмаклашиш мумкинлиги тўғрисида сизларнинг ҳукуматингиз билан самарали музокаралар олиб бормоқдалар.

Бокародаги металлургия маркази мустақиллик сари олға боришимизда бизнинг марказий лойиҳамиздир. Бу марказни қуришда Совет Иттифоқи Ҳиндистонга ёрдамлашмоқда ва мен имконият келганидан фойдаланиб, Раис Косигинга ва унинг ҳамаҳлларига шу қурилиш муносабати билан бизнинг орзуларимизни рўёбга чиқаришга зўр қизиқиш билан кўмаклашаётганликлари учун ташаккур айтмоқчиман. Бу қурилиш учун керакли ускуналарнинг анчагина қисмини Совет Иттифоқи ёрдами билан Ранчи яқинида қурилаётган ва мен бундан сал олдинроқ айтиб ўтган машинасозлик заводидан оладиган бўлиб қоламиз. Машиналар ишлаб чиқарадиган машиналарни энди ўзимиз чиқара бошлашга киришиб, ўзимизнинг техника кадрларимизни ва конструктор кадрларимизни кўпайтиришга ва яхшилашга ҳам шу даражада интилаверамиз. Шу жиҳатдан қараганда Бокародаги металлургия маркази ҳам самарали Ҳиндистон — Совет ҳамкорлигининг порлоқ рамзи бўлиб қолади.

Ҳиндистон тинч ривожланиш вазифалари билан банд. У, замонамизнинг энг маънодор ва энг муҳим жангларидан бирини олиб бормоқда — камбағалчиликни йўқотиш учун жанг қилмоқда. Мустамлакачиликнинг ва ирқий зулмнинг баъзи қора доғлари гарчи ҳали ҳам ер куррасининг харитасини хунук қилиб турган бўлсада, ҳамма жойда халқлар озодликка чиқмоқда.

Бироқ, сиёсий озодликни тўлиқ озодлик деб бўлмайди, иқтисодий мустақиллик бўлмаса сиёсий озодликнинг аҳамияти кам. Модомики, иқтисодий мустақиллик учун олиб борилаётган жангда муваффақият қозонилмаса, янги вужудга келаётган миллатларга — ривожланаётган мамлакатларга четдан тазйиқ қилина беради, улар бу тазйиққа қаршилик кўрсатишлари лозим. Бой мамлакатлар билан камбағал мамлакатлар ўртасида кенгайиб бораётган фарқ ҳам янги кескинликни вужудга келтиравераді, шу сабабли халқаро иқтисодий дипломатия бу кескинликни юмшатишни ўзининг вазифаси, деб ҳисоблаши лозим. Шу сабабли Ҳиндистон гарчи ўзи ҳам қийналиб ривожланаётганлигига қарамай, бу ишга ўз ҳиссасини қўшишга ҳамда Осиё ва Африкадаги ривожланаётган бошқа мамлакатларга кўмаклашишга интилмоқда. Экономикамиз ривожлана борган сари бизнинг ўз ҳиссамизни кўпайтиришга бўлган лаёқатимиз ҳам ўса беради.

Уруш ва қўрқувдан жаҳон нечоғлиқ тез қутила олса муҳтожликдан қутулишга ҳам шу қадар тезроқ эришади. Шу сабабли Ҳиндистон ўзи мустақиллик олган пайтдан бошлаб қўшилмаслик ва тинч-тотув яшаш учун тинимсиз курашиб келмоқда. Бизнинг бутун давлат сиёсатимиз социализм, демократия, давлатнинг дунёвий характери ва қўшилмасликдан иборат тўрт негизга қурилган. Биз мана шу принципларга қаттиқ амал қилиб келмоқдамиз, йиллар ўтган сари бу принциплар бутун дунёда тобора кўпроқ эътироф қилиниб келаётганлигини кўриб қувонмоқдамиз.

Баъзи бир кимсалар, қўшилмаслик энди ўз ролини ўйнаб бўлди ва бундан буён у ҳеч қандай роль ўйнамайди, дейишади. Бу — халқаро аҳволни нотўғри тушунишдир. Қўшилмаслик сиёсати эмас, балки блокларга қўшилиш сиёсати муваффақиятсизликка учради. Буни СЕАТО ва СЕНТО тарқалиб кетаётганлиги кўрсатиб турибди. Бу гуруҳлардаги низоларнинг характери эҳтимол ўзгарган бўлса ҳам, лекин низолар давом этиб келмоқда. Ирқий ва маҳаллий тўсиқларни енгаётган қўшилмаслик сиёсати ва бир-бири билан рақобат қилаётган давлатларнинг блокларига нифоқ солаётган ғовлар мана шу кескинликни юмшатишда, хавфсизликни таъминлашда, миллий мустақилликни мустаҳкамлашда ва бизнинг нотинч дунёмизда тинчликни мустаҳкамлашда тағин ҳам каттароқ роль ўйнаши лозим.

Осиё ва Африкада нималар бўлаётганлигига бир кўз ташлайлик. Яқиндагина мустамлакачиликдан қутулган, тикланиб келаётган миллатларнинг кўп қисми яшаб турган бу қитъалар социал ва иқтисодий ривожланишнинг турли босқичларида турган миллатларни ўз ичига олади. Шуларнинг ҳаммасини бирлаштириб турган битта муштарак белги бор. У ҳам бўлса миллатсеварлик, миллий хусусиятларни ҳис қилиш, ифтихор ва миллий орзуларга бўлган умиддир. Маҳаллий миллатпарварликнинг, масалан, мағрур ва қудратли араб миллатпарварлиги каби кенгроқ оқимлари ҳам бор. Миллатпарварликнинг мана шу ҳамма кўринишлари қатъий ва халоватсиз бўлиб янги тарзда ҳаддан ташқари намоён бўлмоқда. Бу кўринишларни эътиборга олмаслик мумкин эмас.

Халқаро кескинлик ва хавфнинг маркази Европадан ривожланаётган мамлакатларга, Осиё, Африка, Латин Америкасидаги «учинчи дунё» деб аталган мамлакатларга кўчганлигига таажжубланмасак ҳам бўлади. Мана шу мамлакатларда биз кескинлик бўлаётганлигини кўриб турибмиз. Бу кескинлик нотекис ўсиш ва ривожланишнинг, миллатчилик ҳислари авж олганлигининг, ташқи иқтисодий тазйиқнинг, фитналар, қўпорувчилик фаолияти ва давлат тўнтаришларининг, мана шундай иллатларнинг оқибатидир. Мана шу мамлакатларнинг ўзида, баъзи давлатлар кескинликни вужудга келтиришга ва кучайтиришга интилмоқдалар, қўшилмаслик принципига атайин зарбалар бермоқдалар ва тинч-тотув яшашни рад қилмоқдалар.

Ҳиндистон — Осиё давлати. Шу сабабли ҳозир мен Осиё тўғрисида, аниқроқ қилиб айтганда Шарқий-Жанубий Осиё тўғрисида гапирмоқчиман.

Вьетнам фожиаси қалбимизни алам билан тўлдирди. Уруш қилиш билан ҳеч нарсага эришиб бўлмайди. Уруш кулфат ва вайронликлар районини фақат кенгайтиради ва мамлакатлар ўртасидаги муносабатларни кўп йиллар мобайнида ёмонлаштириб қўяди. Вьетнам ҳозир бамисоли порох бочкаси бўлиб қолди. Урушни ҳар қандай кенгайтириш можарони анча кенгайтириши ва кескинлаштириши мумкин, бу эса бутун дунёда тинчлик учун жиддий оқибатлар келтириб чиқаради. Аҳволни тинч бартараф қилишдан бошқа илож йўқ, шу сабабли биз ўзимизнинг бутун кучимизни фақат мана шу йўлга сарфлашимиз лозим.

Биз ҳиндистонликлар Осиёнинг катта райони ловуллаб турганида бунга четдан томошабин бўлиб қараб туролмаймиз, албатта. Ҳеч бир давлатнинг ҳам тинчлик йўлига ғов солишга имкон бермаслик керак. Шу сабабли мен ўтган ҳафта Деҳлидан сафарга отланаётганимда ўзим ўйлаб юрган баъзи фикрларни айтаман, деб жазм қилиб қўйган эдим.

Деярли бутун дунё якдиллик билан шундай фикрга келиб қолдики, манфаатдор томонларнинг ҳаммасини, такрор айтаманки, манфаатдор томонларнинг ҳеч бир мустасносиз ҳаммасини битта кенгашга тўплаш бу йўлда қилинадиган ишларнинг энг яхши ва эҳтимолки, бирдан-бир конструктив усулидир. Бу кенгаш Женева битими доирасида ўтказилиши лозим. Айни вақтда Шимолий Вьетнамни бомбардимон қилишлар дарҳол тўхтатилиши керак. Бу кенгашни ўтказмоқ ва уруш ҳаракатларини тез тўхтатмоқ учун, шунингдек барча чет эл қўшинларини ва бошқа ходимларни Женева битимига мувофиқ Вьетнамдан тамомила олиб чиқиб кетмоқ учун қулай шароит вужудга келтиради.

Бу таклифларда, аслини олганда ҳеч бир янгилик йўқ. Биз бу таклифларни ягона комплекс тариқасида ёки қандайдир қатъий формула тариқасида тақдим этмоқчи эмасмиз. Ўринли бўлиб тушадиган ёки кўпроқ маъқул бўладиган бошқа таклифлар ҳам бўлиши мумкин. Агар шундай таклифлар бўлса биз бу таклифларни бажонидил қувватлаймиз. Ҳозирги пайтда бизнинг бирдан-бир мақсадимиз шуки, бутун диққат-эътиборни қандайдир лўнда, асосий таклифларга қаратишимиз ва урушнинг кенгайтирилишига ва можаро чўзилиб кетган тақдирда вайронгарчиликларнинг яна муқаррар давом этаверишига имконият бермаслигимиз лозим. Биз Тошкент кенгашини чақиришни сизлар таклиф қилган конструктив руҳда биз Вьетнамга атаб кенгаш чақириш зарур деган фикримизни айтиб бердик.

Вьетнамда тинчлик ўрнатилиши жаҳондаги бошқа кўпчилик районлар каби ўзгаришлар давом этаётган Шарқий-Жанубий Осиёда стабилликка эришишда анчагина ёрдам берган бўлур эди. Малайзия билан Индонезия ўртасидаги кураш тугаб бораётганлигига хурсандмиз, бу нарса тинчлик зонасининг кенгайтирилишига ва қўшилмаслик принципининг мустаҳкамланишига ёрдам беради, деган умиддамиз.

Ғарбий Осиёга ва Африкага бўлган бизнинг қизиқишимизнинг актуаллиги ҳам бундан қолишмайди. Мустамлакачилик ва ирқчиликнинг йилтираб турган чўғларини ўзгаришлар шамоли ҳали батамом ўчиргани йўқ десак бўлади. Бироқ, бу чўғлар ўчиб бормоқда. Бошқа мамлакатлар билан қилаётган ҳамкорлигимизда шармандали ўтмишнинг мана шу қолдиқларини абадий тугатиш учун қўлимиздан келган ҳамма чораларни кўраверамиз. Биз Зимбабве, Жанубий Африка, Ангола, Мозамбик халқларини, «Португалия» Гвинеяси деб аталган мамлакат халқини, Жанубий Арабистон, Адан ва бошқа қарам территориялар халқларининг озодлик ва мустақиллик учун олиб бораётган курашида уларни қўллаб-қувватламоқдамиз.

Мустамлакачилар ҳукмронлиги остида турган бошқа мамлакатларнинг ҳаммаси озодликка эришмагунча биз ўз озодлигимиз ва мустақиллигимизни тўлиқ озодлик ва мустақиллик деб ҳисоблай олмаймиз.

Осиё ва Африкада муайян реакцион кучлар иш олиб бормоқда. Шуларнинг баъзилари ўзларининг тор сиёсий мақсадлари йўлида диндан фойдаланишга уринмоқдалар. Баъзилари социал ва иқтисодий имтиёзларга ёпишиб олганларнинг ҳиссиётларини қўзғотишга уринмоқдалар. Шу кучларни қоралашнинг ўзигина кифоя қилмайди. Уларни ижобий йўлга солиб юбориш мумкин, бу иш билан эса прогрессив кучлар шуғулланиши керак.

Хитой билан Покистон — бизнинг яқин қўшниларимиз. Биз уларга яхшилик тилаймиз ва яхши қўшничилик муносабатларидан бошқа ҳеч бир нарсани талаб қилмаймиз. Биз Хитой билан ор-номусимизни камситмайдиган одилона битим тузишга ҳамиша тайёрмиз.

Ўтган йил биз билан Покистон ўртасида бўлган можаро туғилишига биз сабабчи бўлганимиз йўқ. Совет ҳукумати ва хусусан Раис Косигин Тошкент кенгашини ташкил этишга сабр ва матонат билан иш олиб борганликлари учун улардан миннатдормиз.

Ҳиндистон Тошкент декларациясига садоқат билан амал қилиб келмоқда, унинг руҳи ва ҳарфи сиғишмай бажарилишидан манфаатдормиз. Марҳум бош министр Шастри Тошкентдаги учрашув Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларда бурилиш нуқтаси бўлиб қолади, деб умид қилган эди. Тошкент декларацияси ажойиб ҳужжатдир, чунки шу ҳужжатга қўл қўйган ҳар иккала томон келишмовчиликлар пайдо бўлиб қолганида бундан буён куч қўлланишдан воз кечдилар.

Тошкент декларацияси — тинч-тотув яшаш манифестидир. Унда давлатлар ўртасидаги можароларни тинч бартараф қилиш қоидалари баён қилинган. Биз ҳиндистонликлар Покистонга ёмонлик раво кўраётганимиз йўқ. Ҳар иккала мамлакатимиз ва халқларимиз ўртасида маданий алоқаларни йўлга қўйиш, иқтисодий ҳамкорлик қилиш, саёҳатларни ёки транзит қатновнинг чекланишини камайтириш йўли билан ва бошқа йўллар билан дўстона алоқаларни кенгайтиришга ҳамиша тайёрмиз. Мен аминманки, Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларда ҳар иккала давлатнинг ор-номусини ва манфаатларини камситмайдиган тинч йўллар билан бартараф қилиш мумкин бўлмаган келишмовчиликлар йўқ. Биз Покистонга дўстлик қўлини узатмоқдамиз ва у иккиланишларни бас қилиб, бизнинг қўлимизни олади, деган умиддамиз. Проблемаларимизни муҳокама қилмоқ ва шу проблемаларни одилона ҳамда ақлли равишда ҳал қилиш йўлини топмоқ учун Покистон вакиллари билан ҳар қандай доирада учрашишга тайёрмиз.

Бизни ва бутун инсониятни жиддий ташвишга солиб турган яна бир масала бор. У ҳам бўлса ёппасига ва батамом қуролсизланиш масаласидир. Ядро қуролини тарқатмасликнинг ўзигина асосий мақсад қилиб олиниши мумкин эмас, деб ҳисоблаймиз. Ядро қуролини тарқатмаслик ядро қуролсизланишига ўтишни осонлаштирадиган ўртадаги босқичгина бўлиши мумкин. Ядроли давлатлар ядро қуролини тарқатишни давом эттира берсалар, қуролланишни тўхтатмасалар ва қурол-яроғлар устидан контроль ўрнатиш хусусида оқилона битимга келмасалар Ҳиндистон ҳам, бошқа бирор мамлакат ҳам қуролсизланиш масаласида ўз-ўзларини чеклаб қўйиш масаласида бир ёқлама мажбурият ололмайдилар. Ер ости ядро синовларини тақиқлаш тўғрисидаги музокаралар расмий халқаро битимга олиб келади, деган умиддамиз.

Аммо ядро қуролига эга бўлган баъзи давлатлар ядро синовларини тақиқлаш тўғрисидаги Москва Шартномасига таҳдид солмоқдалар. Қўшилмаган, ядро қуролига эга бўлмаган давлатларни ядро ҳужуми хавфидан муҳофаза қиладиган халқаро гарантия гарчи фойдали бўлиши мумкин бўлса ҳам биз бундай гарантияни етарли деб ҳисобламаймиз. Ядросиз зоналар вужудга келтирилиши ҳам асосий проблемани тўла ҳал қилмайди. Уларнинг ҳаммаси фақат биринчи қадамлардир, холос. Ёппасига ва батамом қуролсизланиш ядро билан қуролланиш проблемасига чинакам жавоб бўлади. Бутун дунёга тааллуқли бўлган бу проблемани кечиктирмай кўриб чиқиш зарур.

Жаҳоннинг бутун умиди Бирлашган Миллатлар Ташкилотида бўлиб турибди. Биз бу ташкилотни мустаҳкамлашга ҳамиша интилиб келдик ва Хитой билан бўлган келишмовчиликларимизга қарамай, ҳамма мамлакатларни шу ташкилотга ёппасига аъзо қилиб олиш принципини қувватлаб келдик. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг структураси 1945 йилдан бери анчагина ўзгарган жаҳондаги ҳозирги аҳволни тағин ҳам одилона акс эттириши лозим, деб ҳисоблаймиз, чунки 1945 йилдан бери Осиё ва Африканинг кўпгина давлатлари озодликка эришдилар. Бу янги мамлакатларнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг турли органларида вакиллик қилишларини яхшилаш керакки, шундай қилинишига улар сазовордирлар.

Мана шу ва бошқа кўпгина масалалар устида Раис Косигин ва унинг ҳамаҳллари билан очиқ, дўстона ва самарали музокаралар олиб борилди. Менинг бу сафарги визитим сизларнинг раҳбарларингиз тушуниб ва давлат манфаатларини ифодаловчи донишмандлик билан муомала қилганликлари туфайлигина эмас, шу билан бирга буюк совет халқининг самимий дўстлигини ва тинчликка интилаётганлигини кўрганлигим туфайли ҳам менинг учун ғоят бой тажриба бўлди.

Ҳинд халқи сизларнинг муваффақиятларингиздан ва сизларнинг тараққиётингиздан хурсанд.

Ҳиндистон — Совет дўстлиги ва ҳамкорлиги мустаҳкамлана берсин!

Ҳар иккала давлатимиз ва бошқа барча дўст давлатлар ўртасидаги ҳамкорлик ялпи тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам берсин!

Яшасин Совет — Ҳиндистон дўстлиги!

* * *

А. Н. Косигин ва Индира Гандининг нутқлари бир неча бор гулдурос, давомли қарсаклар билан бўлиниб турди.

Митинг тамом бўлди. Митинг қатнашчилари ўринларидан турадилар ва дўст давлат ҳукумат бошлиғини ва у орқали буюк меҳнатсевар ҳинд халқини қизғин табриклайдилар, ҳинд халқига чин кўнгилдан тинчлик ва бахт, мустақил Ҳиндистон қурилишида янгидан-янги муваффақиятлар тилайдилар.

Залда бузилмас Совет — Ҳиндистон дўстлиги шарафига, икки давлат халқлари шарафига, Индира Ганди ва Совет раҳбарлари шарафига табрик хитоблари янграйди. (ТАСС).

Халқ контроли саҳифаси

Самарқанд депосининг машинистлари А. Қосимов ва Р. Тўрақулов ўртоқлар ўз касбининг ажойиб усталаридир. Улар жамоатчи контролёр сифатида ҳам коллективнинг зўр ҳурматига сазовор бўлмоқдалар. Бу назоратчиларнинг ташаббуси билан меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, кўплаб халқ хўжалиги юкларини ташиш соҳасида йўл қўйилаётган камчиликлар рўй-рост очиб ташланди. Суратда: депо халқ контроли группасининг аъзолари (чапдан) А. Қосимов ва Р. Тўрақулов ўртоқлар.

О. Тўхтахўжаев фотоси.

СОЦИАЛИСТИК ҚОНУНЧИЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

КПСС XXIII съезди қабул қилган қарорда коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш масаласи билан бир қаторда совет кишиларининг онгини ўстириш, коммунистик жамият кишисини тарбиялаш, унинг талаб ва эҳтиёжларини ҳар томонлама қондириш масалалари ҳам катта ўринни эгаллайди. Жонажон партиямиз ва Совет ҳукумати кишиларнинг маданий савияси ва кундалик ҳаётини яхшилаш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиб келяпти.

Областимиз халқ назоратчилари, бутун жамоатчилик партиямиз кўрсатмасига амал қилиб, қонунчиликка қатъий риоя қилиш, совет қонунининг ҳар қандай бузилишларига хотима бериш, жиноятчиликни тугатиш ва уларни келтириб чиқарадиган сабабларни йўқотиш йўлида курашмоқдалар.

Бизда жиноятчиликка бутунлай барҳам бериш, уни келтириб чиқарадиган сабабларини тугатиш учун барча шарт-шароитлар бор. Аммо шу нарсани унутмаслик керакки, жиноятлар, тартиб бузишлар ўз-ўзидан тугаб кетмайди. Бунга эришмоқ учун кўп меҳнат сарфлаш, одамлар билан ишлаш, уларнинг талаб ва эҳтиёжларини, ҳис-туйғуларини, турмуш шароитларини яқиндан ўрганмоқ керак.

Областимизда жиноятчилик йил сайин камайиб бормоқда. Прокуратура ва жамоат тартибини сақлаш органлари жиноятлар камаяётганини қайд қилишяпти. Лекин бу ҳол хотиржам бўлишга асос бўла олмайди. Область халқ контроли комитети яқинда ўтказган текшириш шуни кўрсатадики, Қарши, Қамаши ва Косон районларида, Шаҳрисабз шаҳрида бир неча жиноий ишлар охиригача очилмаган. Айрим жамоат тартибини сақлаш ва прокуратура органлари жиноят содир бўлгандан сўнг пассивлик қилганлар.

Катта моддий имконият ва маданий-маиший шароитнинг бўлишига қарамай, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашда мактаб, оила ҳамда ёшлар ташкилотлари, бутун жамоатчилик етарли иш олиб бормаётир. Шунинг оқибатида ўсмирлар ўртасида жиноятчилик анча кўпайди. Бу ҳаммани ташвишга солмоғи керак. Ёшлар ўртасида тарбиявий ишлар паст савияда бўлиши улар томонидан жамоат тартибини бузиб, майда безорилик қилишга шарт-шароит яратиб бермоқда. Бундай фактлар Қарши, Шаҳрисабз шаҳарларида кўп рўй бермоқда. Айрим ота-оналар жамият олдидаги ўз бурчларини адо этиш ўрнига ўзларининг номуносиб қилиқлари билан тарбияга зиён етказмоқдалар.

Шаҳрисабз район матлубот жамиятининг собиқ раиси ўртоқ М. Воҳидованинг ўғли балоғатга етмай туриб жиноят қилди. Лекин она бу ташвишли ҳолдан афсусланиш ўрнига ўғлига «Москвич» автомашинаси олиб берди. Эркатой ўғил 1965 йилда яна жиноят қилди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Қонунчиликни бузувчиларга қарши кураш учун жамоатчилик фаолиятини кучайтириш, жиноятчиликнинг олдини олишда социалистик қонунчилик доирасида бўлиш муҳим аҳамиятга эгадир. Халқ контроли группа ва пост аъзолари ўтказган оммавий текшириш натижасида колхоз, совхоз, савдо ва қурилиш ташкилотларида давлат, жамоат мулкини сақлаш қониқарсиз аҳволда эканлиги аниқланди. Шу нарса ачинарлики, хўжалик ва ташкилот раҳбарлари рўй бераётган ҳолнинг олдини олиш учун кескин чоралар кўрмаётирлар. Ўғирлик ва растраталарнинг келиб чиқиш сабабларини сезгирлик билан ўрганмаётирлар. Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва уларга талабчан бўлишда келишувчиликка йўл қўймоқдалар.

Ўтган йили матлубот жамияти системасида моддий жавобгарлиги бор вазифаларда илгари жиноят қилган шахслардан 30 киши ишлаётганлиги аниқланди. Улардан 9 киши Қарши шаҳар савдосида ишлаб келмоқда. Шаҳрисабз район матлубот жамиятига қарашли хўжалик моллари магазинига ўғирлик қилиб, суд ҳукми билан илгари 12 йил қамоққа олинган Бердиев директорлик қилмоқда. Яккабоғ район матлубот жамиятида аввал савдогарлик билан қўлга тушган ва суд ҳукми билан 6 йил жавобгарликка тортилган Очилов омборчилик қиляпти. Ёки бошқа бир мисол: Набиев 1962 йилда Яккабоғ райпосининг бош бухгалтери вазифасида ишлаётган вақтида икки магазин мудири билан келишиб, бир колхозга ҳужжат расмийлаштиради ва 6000 сўмлик молни ўзаро бўлиб оладилар. У Ўзбекистон ССР жиноят кодекси 126-моддасининг учинчи бандига асосан озодликдан маҳрум қилинган эди. Яқинда қамоқдан озод бўлган Набиев Қаршига келади. «Қаршистрой» таъминот бўлими раҳбарлари унга пешвоз чиқиб, ОРСнинг бош бухгалтери вазифасини топширадилар. Набиев дарҳол квартира билан таъмин этилади. Ваҳолонки, «Қаршистрой» ишга таклиф қилган кўпгина мутахассислар, область ташкилотларида ишлаётган масъул ходимлар икки йилдан бери квартира ололмай юрибдилар.

Айрим муассаса, ташкилот раҳбарлари контроль-ревизия ишларини ўз вақтида ўтказиш чорасини кўрмаётирлар. Бухгалтер ва ревизорларни тўғридан-тўғри ўз вазифаси билан боғлиқ бўлмаган ишларда банд қилиб қўядилар. Область корхоналарида ревизорлик штатларидан бошқа мақсадлар учун фойдаланиш ҳоллари содир бўлмоқда. Ўтган йили область матлубот жамиятига қарашли 16 ташкилотда ревизия ўтказилмади. «Қаршистрой» бошқармасида ўтган йили 22 ўрнига 6 ревизия ўтказилган. Кўп ҳолларда ревизиялар узоқ муддатларда, йиллаб ўтказилади. Бу вақт ичида улар айбларини ёпишга улгурадилар. Баъзан ўтказилган ревизия якунлари 3-4 ойлаб муҳокама қилинмайди ёки ўз вақтида тергов органларига юборилмайди. Бундай ҳоллар ўтган йили Киров номли, «Ғузор», «Партия XX съезди», «Кўкбулоқ» совхозлари ҳамда бир қанча бошқа хўжаликларда рўй берган.

Айрим прокуратура, суд, милиция органлари социалистик мулкни сақлаш ва мустаҳкамлаш, растрата ва ўғирликка қарши курашни партия ва ҳукумат талаби даражасида олиб бормаётирлар. Улар ўғирлик, пораҳўрлик, безорилик, савдогарлик каби жиноятларни чуқур ўрганиб, уни тугатиш учун астойдил курашмаётирлар. Оператив ходимлар социалистик мулкнинг сақланишидан ҳамма вақт хабардор бўлиб турмайдилар, жиноий ишларни ўз вақтида қўзғотмайдилар.

Областдаги айрим қурилишларда бажарилган иш ҳажмини ошириб ёзиш йўли билан қурилиш материаллари ва маблағлар талон-торож қилинмоқда.

Совет давлати кишиларнинг турмуш шароити ва маданий ҳордиқ чиқаришига, иш шароитини яхшилашга ғамхўрлик қиляпти. Аммо айрим раҳбарлар кишиларга ғамхўрлик қилишни унутиб қўядилар. Халқ судининг қарори билан ишдан нотўғри бўшатилган кўпчилик гражданлар ишга қабул қилиндилар. Айрим корхона раҳбарлари ўзбошимчалик билан ўсмирларнинг иш соатини узайтиришга уринмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси жамиятимизга зиён етказади, ёшлар тарбиясига, жисмоний ривожланишига салбий таъсир кўрсатади. Халқ контролёрлари ўтказган оммавий текшириш якунлари меҳнаткашлар депутатлари Қашқадарё область Советининг яқинда бўлиб ўтган сессиясида муҳокама қилинди. Сўзга чиққан депутатлар социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш борасида жойларда йўл қўйилган камчиликларни кўрсатиб ўтдилар.

М. САМАДОВ,
Қашқадарё область халқ контроли комитетининг раиси.

«ХОНАКИ» РАҲБАР

Телефон хўп антиқа нарсада! Федор Леонтьевич Ефимович телефонни «оёғи йўқ, қўли узун дастёр» деб бекор айтмаган.

Федор Леонтьевич нон заводига директор бўлиб ўтгач ўз орзусига эришди. Телефон бор-ми-бор, завод цехларига, иш жойларига кирмаса ҳам бўлаверади. Директор хонасидан раҳбарликни амалга ошираверди...

Кунлардан бирида телефон жиринглаб қолди. Директор одати бўйича енг шимариб трубкани аста қулоғига тутди.

— Ким бу? Одилов, қайси Одилов. Магазин мудири. Нима гап? Нон яна ачиб қопти? Нега? Сотишни билмайсанлар! Харидорларга айт, нон сотиб олган куни уни асраб қўймай ейишлари шарт. Акс ҳолда...

Директор зудлик билан ишлаб чиқариш бошлиғи О. И. Соричевани чақирди:

— Ольга Ивановна, нон яна бузилиб қопти. 12-магазиндан қайтиб келяпти. Нима қиламиз?

Ишлаб чиқариш бошлиғи елкасини қисди. Кейин жуда оҳисталик билан деди:

— Лаборант олиш керак. Лекин мутахассис топилмаётир.

— Мутахассис бўлиши шарт эмас, — деди директор. — Така бўлса ҳам сут берсин, деганлар. Бирор эпчил кишини танлаш керак. Тажрибаси бўлса бас.

Осмондан тушдими, ердан чиқдими тўсатдан заводда комиссия пайдо бўлиб қолди. Нонларни кесиб кўришди. Устидан чумоли юргандек қизарган бўлса ҳам, ичи оппоқ хамир.

— Бунақа хамир, ачиган нонни нега магазинга чиқардингиз? — сўрашди директордан.

— Мен бехабар қолибман, — деди директор.

Ушбу текшириш натижалари республика халқ контроли комитетида муҳокама қилинди. Қилмиш-қидирмиш! Тошкент темир йўл бўлинмаси Ишчилар таъминоти бўлимига қарашли нон заводи директори Ефимович вазифасидан четлатилди.

Таажжубланарлиги шундаки, Ишчилар таъминоти бўлимининг бошлиғи В. Смирнов завод иши устидан яхши назорат ўрнатмагани ҳолда масъулиятсизликка йўл қўйган директорнинг бошини силади. У Ф. Л. Ефимовичнинг мулойим гапига эриб кетди.

— Энди нима бўлади?, — унга мурожаат қилди Ф. Л. Ефимович, — сизлар менга қанот бердингиз, ўсдим, улғайдим. Керосин таширдим. Маълумотим ўзингизга маълум саккизинчи синфни битирганман. Лекин мансаб поғонасидан яхши кўтарилдим. Директор бўлдим.

В. Смирнов ўринбосари Аркадий Абрамовичга нима қиламиз дегандек қаради. Ўринбосар ҳам бошлиқнинг фикрини уққандек деди:

— Дўстинг учун заҳар ич деганлар. Бу кишини паноҳимизда асрайлик. Зўр келса, сизга ўхшаб менга ҳам битта виговер беришар. Менинг таклифим шуки, ҳозирча ўртоқ Ефимович отпуска қилиб келса. Сўнг ўз аризаси билан бўшаб... Агар босди-босди бўлиб кетса яна бир яхшироқ иш чиқиб қолар.

— Қуллуқ! — Хитоб қилди Ф. Л. Ефимович.

— Сизга оқ йўл! — дейишди бошлиқлар.

Ф Л. Ефимович тантана билан ваъда берди:

— Телефон антиқа нарса, қаерда бўлмай сизларнинг саломатлигингизни сўраб тураман.

Дўстлар табассум билан қуюқ қўл қисишди...

Н. ЁҚУБОВ.

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

БЕПАРВОЛИК ҚАЧОНГАЧА?

Хўжайли районидаги бир қатор хўжаликларда ғўза парвариши агротехника талаблари асосида ташкил этилган. Уларда ҳамма иш сифатига, миқдорига қараб қабул қилинади.

Бироқ июль ҳосилга-ҳосил қўшадиган, ҳосилнинг тақдирини ҳал қиладиган ой бўлишига қарамасдан, айрим колхоз ва совхозларда ғўза қатор ораларини ишлашда жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда. Меҳнат интизоми бўшаштириб юборилган. Калинин номли колхознинг бригада бошлиғи А. Сафаров, табелчи Т. Пиржоновлар сифатсиз парвариш қилинган 6,5 гектар майдонни, ёки 110 сўмлик ишни колхозчилардан қабул қилиб олганлар. Бешинчи бригада табелчиси Е. Ботиров айрим кишиларга ортиқча ҳақ ёзган. Халқ мулкига бундай муносабатда бўлиш жиноят эмасми!

Э. Матсафоева раислик қилаётган Энгельс номли колхозда ғўза парвариши, айниқса озиқлантириш, суғоришга аҳамият берилмаяпти. Т. Болтабоев, Д. Саитмуродов, Р. Саидов, О. Отажонов каби сувчилар карталарга сув тараб ўзлари уйларига кетиб қоладилар. Натижада кўплаб карталар кўллатиб суғорилмоқда.

«Коммунизм» колхози раиси С. Дуйсемуродовдан ғўзаларнинг ривожланишини сўрасангиз, мақтаниб чарчамайди. Амалда эса бутунлай бошқача. Карталардаги ғўзалар чанқаб, ўсишдан орқада қоляпти.

«Амударё», «Тошкент» совхозларида ғўзаларни карадрин, ўргимчаккана ва бошқа зарарли ҳашаротлар босган. «Амударё» совхозида 1600 гектар, «Тошкент» совхозида 300 гектар, «Шуманай» совхозида 3 минг гектар майдондаги ғўза зарарланди. Бунинг олдини олиш учун қишлоқ хўжалик бошқармаси, ўсимликларни ҳимоя қилиш отряди ва хўжалик раҳбарлари дарҳол чора кўришлари керак эди. Аммо бунга эътиборсизлик билан қаралмоқда.

Район пахтакорлари 16 минг 375 гектар майдонга чигит экиб, Ватанга 32 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш юзасидан социалистик мажбурият қабул қилишган. Лекин ғўза парваришининг ҳозирги савияси талабга мутлақо жавоб бермайди.

Район қишлоқ хўжалик бошқармаси бошлиғи С. Абдуқодиров, бош агроном У. Матрасулов, бош инженер И. Дўстжонов ўртоқларнинг эса парвойи палак.

Район партия комитети ва ижроия комитети ҳам кузда аттанг деб қолмаслик учун ривожланишдан орқада қолаётган ғўзаларни қўшимча парвариш қилиш масаласига алоҳида эътибор бериши зарур.

К. ОМОНОВ,
В. ИБРАЕВ,
халқ назоратчилари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

ЮКЛАР ТАШИБ ОЛИНСИН

Шу кунларда ҳамма хўжалик органлари, биринчи навбатда «Главташкентстрой», республика Савдо министрлиги, Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси коллективларининг муҳим вазифаси вагонлардан юкларни тушириб олиш ишларини пухта ташкил этиш ҳамда Тошкент узели станцияларидан қурилиш материаллари, саноат ва озиқ-овқат товарларини ўз вақтида ташиб олишдан иборатдир. Мазкур ташкилотларнинг раҳбарлари юксак интизом кўрсатишлари, партия ва ҳукуматимизнинг тошкентликларга кўрсатаётган катта ғамхўрлигига иш билан жавоб беришлари лозим.

Афсуски, бу соҳадаги ишлар кўнгилдагидек эмас. «Главташкентстрой» ва республика Савдо министрлиги Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ишни уч сменада ташкил этиш, юкларни ўз вақтида тушириш ҳамда темир йўл станцияларидан ташиб олиш ҳақидаги қатор кўрсатмаларидан тегишли хулоса чиқариб олишмаяпти.

Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети томонидан ўтказилган текшириш шуни кўрсатдики, айрим раҳбарларнинг бепарволиги туфайли кўпгина вагонлар юки билан бир неча кунлаб туриб қоляпти. Чунончи, текшириш ўтказилган кунда Ҳамза станциясида қурилиш материаллари ҳамда озиқ-овқат маҳсулотлари ортилган 440 та вагон юки билан турган. Маълум бўлишича, бу вагонлардан бир қисмининг бўшатилмаганига 12-14 кун бўлган экан. Тошкент 1-уй қурилиш комбинатида (директори ўртоқ Кашипов) шу куни цемент ва бошқа юклар ортилган 128 та вагон бўшатилмай қолган.

«Главташкентстрой»нинг Ҳамза станциясида ташкил этилган моддий-техника базаси механизмлар ва ишчи кучи билан таъминланмади. Бу ерда ҳамма нарса ўзибўларчиликка ташлаб қўйилганлиги туфайли вагонларни бўшатиш пайсалга солиняпти.

«Главташкентстрой»нинг Раҳимов станциясидаги марказий базасида юкларни сақлаш ёмон аҳволда. Бу ерда бинойидек омборлар бўлишига қарамасдан, юклар хўжасизларча сақланяпти. Кўплаб плиткалар, шиферлар, ойнали блоклар, қурилиш картонлари ишдан чиққан.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигининг номига келган қурилиш материаллари, шунингдек, озиқ-овқат товарларини вагонлардан тушириб олиш ҳам ёмон ташкил этилган. Бу ерда вагонларни бўшатиб олиш учун майдонлар излаб топиш, юкларни ташишни тезлатиш ҳамда ёғоч сотиш складларининг фаолиятини яхшилаш юзасидан тегишли тадбирлар кўрилмаяпти. «Узмясорибтрест» Тошкент конторасининг бошлиғи ўртоқ Стрельцов ўта масъулиятсизлик кўрсатиб, ишчи кучлари мавжуд бўлгани ҳолда, юкларни тушириб олишни уч сменада ташкил этмади. Оқибатда тез бузилиб қоладиган юклар ортилган вагонларнинг миқдори тобора ортиб боряпти.

«Узлесстройторг» (контора бошлиғи вазифасини бажарувчи ўртоқ Осипов) ва «Таштрансспецстрой» 1-қурилиш трестига (таъминот бўлимининг бошлиғи ўртоқ Гликин) қарашли базаларда юк туширадиган майдонларда турли-туман қурилиш материаллари ва бошқа юклар уйилиб ётибди. Уларнинг кўп қисми ишдан чиққан. Ҳатто иш шунга бориб етганки, давлат ёнғинга қарши кураш органлари муҳофаза учун шароит яратилмаганлиги учун Октябрь ва Қўйлиқ ёғоч савдоси базаларини ёпиб қўйди.

Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети бу масалани кўриб чиқиб, «Главташкентстрой» бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Ткаченко ва Ўзбекистон ССР Савдо министрининг ўринбосари ўртоқ Икромовни қатъий огоҳлантирди, ҳамда уларнинг, очиб ташланган камчиликларни 10 кун мобайнида тугатиш ва вагонларни ўз вақтида бўшатиш ва юкларни ташиб олишни яхши йўлга қўйиш ҳақидаги ваъдаларини инобатга олди. Шунингдек, Ўрта Осиё темир йўли бошлиғининг ўринбосари Дмитриев, Тошкент темир йўли бўлимининг бошлиғи Баҳолдин ўртоқларнинг мавжуд камчиликларни бартараф этишга қаратилган тадбирлар кўраётгани, тармоқ йўлларидаги вагонларни самарали ишга солиш ҳамда министрликлар ва идораларга вагонларни бўшатиш соҳасида ёрдам кўрсатиш ҳақидаги ахбороти ҳисобга олинди.

Давлатга моддий зарар келтиргани учун «Узмясорибторг» Тошкент конторасининг бошлиғи ўртоқ Стрельцовнинг бир ойлик иш ҳақи ушлаб қолинди. «Узлесстройторг» контораси бошлиғи вазифасини бажарувчи ўртоқ Осиповнинг эса ярим ойлик иш ҳақи ушлаб қолинди.

Тошкент область, шаҳар ва район халқ контроли комитетлари, шунингдек, «Главташкентстрой» халқ контроли комитетига Тошкент узели станцияларида юкларни тушириш ва ташиб олиш юзасидан доимий назорат ўрнатиш, бу масалани комитет йиғилишларида кўриб чиқиш ҳамда айбдорларни қатъий жазолаш вазифаси топширилди.

ЗИЙРАК КИШИЛАР

КПСС XXIII съезди қарорлари ишчиларимизнинг кунлик меҳнати ва ҳаётига сингиб бормоқда. Бу албатта, бизни катта зафарлар қучишимизда муҳим омил бўлаётир. Кўпсонли ишчилар, инженер-техник ходимлар ўртасида партиявий-сиёсий, оммавий-тарбиявий ишларни намунали уюштиришимиз натижасидир. Корхонамизда план топшириқлари муддатидан анча илгари бажариляпти. Қўшимча равишда бир неча ўн минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

«Маҳсулот сифати корхонамиз — юз-кўзи!», «Тежалган маҳсулот — коммунизм хизматига!». Меҳнат вахтасида туриб ишлаётган ишчиларимизнинг шиори ана шундай. Маҳсулот сифати ҳамда тежамкорлик учун курашда халқ назоратчилари олдинги сафда бормоқдалар. Корхонамиздаги ҳар бир назоратчи ишлаб чиқариш жараёнларини яхши биладиган, фидокорона меҳнатлари туфайли коллектив ҳурматини қозонган кишилардир.

Халқ контроли группасининг ҳар бир аъзосига маълум топшириқлар берилган. Чунончи, Қамбар Ғуломов тайёрлов пунктларидан келтирилаётган пахтанинг сифат ва миқдорини назорат қилувчи постга раҳбарлик қилса, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини ҳамда тежамкорликни назорат қилувчи постни Л. О. Ильиних бошқариб боради.

Яқинда инженер ўртоқ Ильиних бошлиқ группа назоратчиларининг фаолияти муҳокама қилиниб, конкрет топшириқлар берилди. Группа назоратчилари маҳсулот таннархини арзонлаштиришга алоҳида эътибор беришяпти. Пресслаш ва тозалаш цехларининг коллективлари бу соҳада энг юқори кўрсаткичларга эришган. Шунингдек, корхона ишчиларининг ташаббускорлиги ҳамда халқ назоратчиларининг активлиги билан завод 1200 киловатт-соат электр энергияси, 1800 килограммдан зиёд ёқилғини тежаб қолди.

Халқ назоратчилари томонидан амалга оширилаётган ишлар жуда кўп. Яқинда контролёрларимиз Конимех пахта пунктидан келтирилган пахтани ўлчаб кўриб, жиноятни очдилар. Маълум бўлишича, Конимех пахта пунктининг товароведи Сарсенбой Қудратовнинг айби билан фактурада кўрсатилганига нисбатан 800 килограмм пахта етишмаслиги аниқланди. Халқ мулкига кўз олайтирган С. Қудратов қилмишига яраша жазоланди.

Зийрак халқ назоратчиларимиз ўз постларида сергак турибдилар. Улар айрим шахсий манфаатларини давлат, халқ манфаатларидан устун қўювчи шахсларга нисбатан қаттиқ кураш олиб бораётирлар. Ишёқмас, дангасаларни тартибга, интизомга чақиришда ташаббус кўрсатиб меҳнат қилаётирлар.

А. ЛАПШИН,
Навоий шаҳридаги пахта тозалаш заводи халқ контроли группасининг раиси.

ЧАЛА ҚУРИЛИШ

Илгарилари Қораёнтоқ массивида пода-пода моллар боқилар, чорва қишлови учун дағал хашак жамғарилардн. Эски Ангор канали қазилиб, ишга туширилгач, массивда ҳаёт қайнади. Зарафшон дарёсининг зилол суви канал орқали ана шу қақроқ чўлга қараб оқа бошлади. Асрий чўл пахтазорга айланди. Янги боғ-роғлар, йўллар, янги типда уй-жойлар, кўплаб жамоат бинолари барпо этилди. Қораёнтоқ массивида ташкил топган «Чимбойобод» колхози эндиликда йирик ва юқори ҳосилли пахтакор хўжаликлардан бири бўлиб қолди.

— Қурилиш ташкилотлари яқиндан туриб ёрдам қилганда эди, — деди колхоз раиси Раҳмонжон Номозов, — Чимбойобод янада кўркам ва обод бўлар эди. Афсуски, қурувчилар талабимизни мутлақо қондиришмаяпти. Уларнинг айби билан генерал план асосида тузилган смета-лойиҳалар, ажратилган маблағлар қоғозда қолиб кетмоқда. Объектларни битказиш икки-уч йилга чўзиляпти.

15 та бригада дала шийпони, 250 ўринли болалар боғча-яслиси, 500 ўқувчига мўлжалланган ўрта мактаб биноси, иккита пиллахона, минерал ўғит ва ғалла омборлари, 43 та уй қуриш юзасидан Пастдарғом район қурилиш идораси билан шартнома тузилган. Пул ҳам ўтказилган. Лекин орадан уч йил ўтди. Район қурилиш идораси (бошлиғи ўртоқ И. Маҳмудов) фақат пахта қуритиш сушилкаси ва 15 та уй қуриб берди, холос. Колхозчилар учун қурила бошлаган 8 та уйда иш тўхтаб қолган. Бошқа қурилишларни район қурилиш идораси ўйлаб ҳам кўргани йўқ.

Колхоз Каттақўрғон район колхозлараро қурилиш советига ҳам уч йилдан бери аъзо. Унга аъзолик учун бир йўла 20 минг сўм пул тўлаган. Бир қанча объектлар қуриб бериш учун смета-лойиҳалар топширган. Лекин колхозлараро қурилиш совети ҳали бирор иш қилган эмас. Қурилиш материаллари ва қурувчи бинокорларга муҳтож бўлган бу колхозда ҳозир бўлинмас фонд ҳисобидаги маблағ бир миллион сўмдан ошиб кетган. Шунга қарамай 1963 — 1965 йиллар давомида кўзга кўринарли бирор қурилиш бўлмади.

Каттақўрғон районидаги Навоий номли колхозда ҳам аҳвол худди шундай. Кўп тармоқли ва салкам икки минг гектар ерда пахта етиштираётган бу колхоз илгари Иштихон районига қарашли эди. Шу район колхозлараро қурилиш совети 1958 йилда колхозга минг ўринли клуб, янги типда ҳаммом қуришга киришган эди. Колхоз Каттақўрғон райони ихтиёрига ўтказилгач, бу қурилишларда иш тўхтаб қолди. Клубнинг фундаменти қўйилган ва хом ғишт билан деворлари кўтарилганича қолиб кетди. Қор ёмғирлар таъсирида устки ғиштлари қулаяпти ва кўтарилган деворлар бузиляпти. Буни тиклаш учун камида 260 кубометр ёғоч ва 2000 дона шифер талаб қилинади.

— Шу икки қурилиш учун, деди колхоз раиси, — Иштихон район колхозлараро қурилиш совети ихтиёрига берилган анча пулимиз бор. Район колхозлараро қурилиш совети ва унинг раиси Б. Ҳаётов на пулни қайтаради, на қурилишни битказади. Бу ҳақда унга кўп марта мурожаат қилдик, ҳеч қандай натижа бўлмаяпти.

Каттақўрғон колхозлараро қурилиш советининг раиси Нарзулла Каримов ва бош инженер Искандар Аблаев ўртоқлар Навоий номли колхоз аъзоларининг 1964 йил якунини муҳокама қилган умумий йиғилишига қатнашиб, чала қолиб кетган клубни битказиб бериш, 5 та пиллахона, 200 мол сиғадиган молхона, 30 та уй ва 15 та дала шийпони биноларини қуриб бериш ҳақида ваъда берган эди. Мана, бир ярим йилдан ошяптики, улар ваъдасига вафо қилмадилар. Ана шу объектларнинг смета-лойиҳаларини олиб кетганича, колхозга қадам босган эмаслар.

Бу колхознинг бўлинмас фондида ҳам қолдиқ маблағ кўп, 1965 йил даромадидан ажратилган 215 минг сўмга қўл урилмаган. Ҳолбуки, уч йилдан бери бирорта тузукроқ қурилиш бўлган эмас. Чала қолган қурилишларни битказишга киришилмаган. Шу нарса ёмонки, колхознинг 17 та пахтачилик бригадасидан биттасида ҳам янги типда дала шийпони йўқ.

Қисқаси, шу ҳар икки колхозда қурилиш ишлари сансалорликка ташлаб қўйилган. Кейинги уч йил ичида янги қурилиш бўлгани йўқ. Янги капитал қурилишлар учун бўлинмас фонддан ажратилган маблағлар эса фойдаланилмай қолмоқда. Каттақўрғон район партия комитети ва меҳнаткашлар депутатлари район Совети ижроия комитетининг раҳбарлари буни яхши билсалар-да, ҳеч қандай чора-тадбир кўрмаётирлар.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

— Гуллаган, шонага кирган деган ғўзаларингиз шуми?
— Сувнинг тагида-да, ука, сувнинг тагида. Мириқтириб суғорганимиз учун кўринмаяпти!..

Тошкент аэропортига олиб борадиган йўлда ажойиб гулзорлар барпо этилган. Суратда: (юқорида) Тошкент аэропорти, (пастда) аэропортга олиб борадиган йўл ҳамда «Космос» меҳмонхонаси.

И. Глауберзон фотолари.

ТАСС РАДДИЯСИ

Американинг баъзи расмий шахслари тарқатган хабарга қараганда, Америка авиацияси Ханой ва Ҳайфон шаҳарларининг атрофини бомбардимон қилиш тўғрисида Совет Иттифоқига олдиндан дарак бериб қўйилган эмиш.

ТАСС ўзига берилган ваколатга биноан, бу ёлғонни қатъиян рад қилади. Бу ёлғон Совет Иттифоқининг АҚШнинг Ветнамдаги жинояткорона агрессиясига нисбатан равшан позициясини бузиб кўрсатиш мақсадида ўйлаб чиқарилган.

Бу ёлғонга ишонадиган одамлар топилмаса керак, деб ўйлаш мумкин эди. Афсуски, бу ёлғонни Пекиндагилар жон деб илиб олишди. Хитой Халқ Республикаси давлат кенгаши бош министрининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Чэнь И шу йил 10 июлда Пекиндаги митингда сўзлаган нутқида «Ханойни ва Ҳайфонни Америка империалистларининг бомбардимон қилганлиги Қўшма Штатлар билан Совет Иттифоқи тил бириктирганлигининг баттол ва тўлиқ натижасидир», деди.

Советларга қарши қабиҳ нарсаларга муккаси билан кетган Пекиндаги арбобларнинг бундай ёлғонга албатта илиб олганлари шундай ўйдирма ҳар қандай ишончга сазовор, деган таассурот туғилмоқда. Чэнь И Америка пропагандасининг ўйдирмаларига ҳамоҳанг бўлиб, Совет Иттифоқига янги туҳматлар қилаётганлиги билан ҳақиқатда босқинчилик урушини олиб бораётган АҚШ империалистларига хизмат қилмоқда.

«БАҒРИ ТОШ»

ЯНГИ АСАР ПРЕМЬЕРАСИ

Муқимий номидаги Ўзбек Давлат мусиқали драма ва комедия театри ижодий коллективи Фарғона водийси бўйлаб қилган ёзги сафарини муваффақиятли тугаллади. Куни кеча театр коллективи Тошкент томошабинларига ҳисобот берди. Ёш драматург Ҳамза Умаров билан композитор Султон Ҳайитбоевнинг «Бағри тош» эртак-драмаси кўрсатилди. Асардаги бош ролларни театрнинг санъаткорлари Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Ғафуров (Сангдил), Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар А. Абдураҳмонов (Салим), Т. Назарова (Ойша), артистлардан А. Юсупов (Хушгир), М. Кенжаева (Гулноз), Т. Бадиков (Шероз), Г. Ёқубова (Сабоҳат), С. Раҳимжонов (Абгор) ва бошқалар маҳорат билан ижро этишди.

Танаффус вақтида театр директори Д. Соатқулов билан суҳбатлашдик. У гастроль ҳақида қуйидагиларни гапириб берди:

— Театримизнинг 150 кишилик ижодий коллективи бир ой мобайнида Андижон областининг район ва шаҳарларида ҳамда қўшни Қирғизистоннинг Уш шаҳрида меҳнаткашларга маданий хизмат кўрсатди. Гастроль репертуарида асосан янги асарлар — «Гули сиёҳ», «Қалам қошлигим», «Кўр қиз», «Ўғил уйлантириш», «Ёшликда бўлган кўнгил», «Бағри тош» ва «Тошболтга ошиқ» спектакллари ҳамда концерт номерлари бор эди. Жами 85 марта томоша кўрсатилди.

А. ЮСУПОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 11.30 — Химия (Неорганик моддалар классификацияси, оксидлар, асослар, кислоталар ва тузлар. Темага доир масалалар). 12.40 — Математика (прогрессиялар. Темага доир масалалар).

Рус тилида: 13.50 — Математика (Комплекс сонлар. Темага доир масалалар).

Рус тилида: 17.00 — Жасур тикувчи (мультфильм). 17.25 — Ажойиб чалбин (ҳужжатли фильм). 17.45 — Чет эл кинохроникаси. 17.55 — Тошкентда учрашув (ҳужжатли фильм). 18.15 — Телевизион янгиликлар.

Ўзбек тилида: 18.30 — Истиқбол залари тележурнали («Ёшлик» студияси). 19.35 — Телевизион янгиликлар.

Москва кўрсатади (тажриба тариқасида)

19.50 — Интервидение. Футбол бўйича жаҳон биринчилиги. СССР — Италия командалари ўртасида (Англиядан).

Тошкент кўрсатади

21.45 — Ўзбек музикали драма ва комедиялари парчалар.

23.20 дан — Москва кўрсатади (тажриба тариқасида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — Фрунзе кўрсатади.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/VII да Концерт, 17/VII да Бағритош.

УКРАИНАДА ҒАФУР ҒУЛОМ КЎЧАСИ

Донецк области Артемов районидаги Шевченко номли колхоз аъзолари Ўзбекистон халқ шоири, академик ёзувчи, Шевченко номли колхозннинг фахрий аъзоси Ғафур Ғуломнинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдириб, шоирнинг номини абадийлаштириш мақсадида колхоздаги кўчалардан бирига унинг номи берилди.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

Қирғоққа чиқувчи балиқ

Олимлар қирғоққа чиқиб калтакесакдек эпчиллик билан тошдан-тошга сакраб юрувчи балиқ борлигини аниқладилар. Бу майда балиқлар (уларнинг узунлиги 15 сантиметргача келади) тропик ва мўътадил иқлимли денгизларнинг сув келиб-кетиб турадиган зонасида яшайди. Бу балиқлар ўз характеридаги баъзи ҳислатларга кўра олий ҳайвонларга яқин турганлиги учун уларни «денгиз лайчаси» деб аташади. Лаборатория шароитида ўтказилган тажрибалар натижасида балиқлар ўзлари учун тайёрлаб қўйилган махсус жойдан овқат олиб ейишга, буюмларнинг ранги, шакли, туси, ҳажми ва қай ҳолатда турганлигини фарқ қилишга ўргатилди. «Денгиз лайчалари» қуруқликда яшовчи жониворлар сингари одамларга эркаланади: масалан аквариумга қўлингизни солиб турсангиз кафтингизга чиқиб ётиб олади. Бу балиқларнинг баъзи турлари тирик бола туғади, бошқа хиллари эса, боласини 2,3-3,5 сантиметргача ўз танасида парваришлайди. Инглиз олими Мильдред ўз кузатувларига асосланиб, «Денгиз лайчалари»нинг дам олиши олий ҳайвонларнинг ухлашига ўхшайди, дейди.

(ТАСС мухбири).

Халқаро ҳаёт

НЕЙВЕЛИНИНГ БУГУН ВА ЭРТАСИ

— Ҳиндистондаги Нейвели иссиқлик электр станцияси қурилиши тугай деб қолди, — дейди совет мутахассислари группасининг раҳбари Н. Ф. Григоренко биз билан суҳбатда. — Ҳар бири 50 минг киловатт қувватга эга бўлган олтита генератор ҳозирнинг ўзидаёқ Ҳиндистоннинг жанубидаги 4 та штатга электр қуввати бермоқда. 100 минг киловатт қувватга эга бўлган 7-агрегатни ишга тушириш билан Нейвелининг иккинчи навбати фойдаланишга топширилади. Ҳозир ҳинд ва совет мутахассислари охирги агрегатни кечиктирмасдан ишга тушириш учун куч-ғайрат сарфламоқдалар.

Нейвели — мамлакатда арзон хом ашё — лигнит билан ишлайдиган энг катта иссиқлик электр станциясидир. Кейинроқ бу электр станциясининг учинчи навбатини қуриш планлаштирилмоқда. Яна икки агрегат ўрнатиш натижасида электр станциясининг қуввати 600 минг киловаттга етади.

Совет ва ҳинд мутахассислари бир-бири билан мустаҳкам алоқада ишламоқдалар. Бизнинг инженерларимиз ва техникларимиз ташаббуси билан 1963 йили Нейвелида ҳиндлардан ишчилар ва техниклар тайёрлаш бўйича марказ ташкил этилган эди. Ўтган йиллар мобайнида бир мингга яқин ҳинд мутахассислари тайёрлаб чиқарилди. Улар станция қурилишида меҳнат қилмоқдалар ва унинг агрегатларини ишлатмоқдалар. Бугунги кунда биз мураккаб асбоб-ускуналарни мукаммал ўзлаштирган ҳинд ҳамкасбларимиз тўғрисида фахр билан гапирмоқдамиз. Марказ ҳозир Ҳиндистондаги бошқа энергетика объектлари учун ҳам мутахассислар тайёрламоқда.

Н. Ф. Григоренко Нейвелидаги дўстлик ва ҳамкорлик муҳити ҳақида зўр мароқ билан гапирди. Совет ва ҳинд ҳамкасблар ўртасидаги муносабатлар жуда ҳам қуюқ. Кўпгина ҳинд инженерлари, техниклари ва ишчилари бизнинг халқимиз ҳаётига зўр қизиқиш билан қарамоқдалар, совет энергетикасининг охирги ютуқлари ҳақида ҳикоя қилиб беришни илтимос қилмоқдалар. Биргина ҳозирнинг ўзида 50 кишидан иборат группа рус тилини ўрганмоқда. Электр станцияси раҳбарлари Субраман, Пиллаи, Рамамурти ва бошқалар меҳнат шароитларини яхшилаш ва қурилиш ишларини тезроқ тугатиш учун кўп куч-ғайрат сарфламоқдалар.

Уй-жойларга ва фабрикаларга электр қуввати берадиган Нейвели электр станцияси ҳақиқатан ҳам ҳинд—совет ҳамкорлигининг тимсоли бўлиб қолди.

Электр станцияси атрофида обод, ҳозирги замон шаҳари бунёдга келди. Бу ерда мактаблар, касалхоналар, стадионлар, сузиш бассейнлари ишлаб турибди. Ёш нейвелиликларга ҳам қимматли совға тақдим этилди — болалар темир йўли қуриб берилди.

Яқинда ТЭЦга Ҳиндистон электр станциялар министри К. Л. Рао келди. У янги мутахассисларни кузатиш маросимида қатнашди. Министр Нейвелидаги ишларни, Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи ўртасидаги самарали ҳамкорликни юксак баҳолади. Совет мутахассисларига ташаккур билдирди.

Л. МИТРОХИН,
АПН мухбири.

Деҳли — Нейвели.

МОДИБО КЕЙТАНИНГ АЙТГАНЛАРИ

БОМАКО, (ТАСС). Маданий революцияни амалга ошириш — миллий ва социалистик қурилишнинг муваффақиятли бўлиши учун принципиал аҳамиятга эгадир, деди Мали Республикасининг Президенти Модибо Кейта бу ерда традицион «ёшлар ҳафталиги»ни ёпиш маросимида гапириб.

Гап, деди Модибо Кейта, обскурантизм ва эксплуатация замонида шаклланган одамни қайта ўзгартириш устида боради. Бир шоирнинг сўзларини бошқачароқ шаклга солиб айтганда «маданий меросимизнинг ранги»ни топиб олиш — биз, африкаликларнинг энг муҳим вазифамиздир, бу гапнинг маъноси шуки, шу қадар хилма-хил ва нафосатли бўлган миллий фольклоримизга қайта баҳо беришимиз зарур. Мамлакатни маданий ва иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш учун олиб бораётган курашимизда кечаги фольклоримиздан, унинг чуқур мазмунидан фойдаланишимиз керак.

АЛБАНИЯ МЕҲНАТ ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ТИРАНА, 14 июль. (ТАСС). Албания телеграф агентлиги хабар беради: Албания Меҳнат партияси Марказий Комитетининг 1966 йил 12-13 июлда бўлиб ўтган пленуми Албания Меҳнат партиясининг навбатдаги V съездини чақиришга қарор қилди. Пленум Албания Меҳнат партияси V съездининг Албания Халқ Республикасининг экономикасини ва маданиятини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган тўртинчи беш йиллик планига доир директиваларини лойиҳасини кўриб чиқиб тасдиқлади.

К. ПОПОВИЧ — ЮГОСЛАВИЯНИНГ ВИЦЕ ПРЕЗИДЕНТИ

БЕЛГРАД, 14 июль. (ТАСС). Бугун Иттифоқ скупшчинасидаги барча бешта Веченинг қўшма мажлисида Иттифоқ скупшчинасининг депутати Кочан Попович Югославия Социалистик Федератив Республикасининг вице-президенти қилиб сайланди, дейилади ТАНЮГ агентлигининг хабарида.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ ЖАНГЛАРНИНГ ЯКУНЛАРИ

ХАНОЙ, 14 июль. (ТАСС). ВИА агентлиги озодлик агентлигининг маълумотига асосланиб, хабар беради: 1966 йилнинг биринчи ярмида Жанубий Вьетнам озодлик армияси душманнинг 112 минг солдат ва офицерини, шу жумладан Американинг ва малайларининг солдат ва офицеридан 47 минг кишини сафдан чиқарган.

Шу давр ичида, дейилади озодлик армияси қўмондонлигининг 6 июлда эълон қилган хабарида, ватанпарварлар душманнинг 21 та пиёда қўшинлар батальонини, 131 та пиёда қўшинлар ротасини ва 8 та бронетанк бўлинмаларини тор-мор келтирдилар.

Франция. Париждаги Розилик майдони яқинида жойлашган Америка элчихонаси биноси олдида АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши оммавий намойиш бўлиб ўтди. Намойишчилар Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилиш тўхтатилишини, Американинг Вьетнам халқи ишига аралашувига чек қўйиш тўғрисидаги талаблар ёзилган шиорларни кўтариб ўтдилар. Суратда: намойишчилар Розилик майдонида.

Кейстон—ТАСС фотоси.

Тошкент тегирмончилик мактаби

Ўзбекистон ССР Ғалла маҳсулотлари ва ем-хашак саноати министрлигининг

Тошкент тегирмончилик мактаби

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Бу мактаб тегирмончилик ва ем-хашак саноати учун малакали ишчилар тайёрлайди.

Ўқиш муддати — 11 ой бўлиб, ишлаб чиқариш стажига қўшилади.

Мактабга 7-8-синф ҳажмида маълумотли йигит ва қизлар 17 ёшдан тортиб қабул қилинади.

Бошқа жойлардан келганлар ётоқ билан таъминланади. Ватан урушида ҳалок бўлган жангчилар ва инвалидларнинг болалари давлат таъминотига олинади.

Дарслар рус тилида олиб борилади.

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Адрес: Тошкент шаҳар, 2-Сельмаш проезд, 25-уй, телефон 6-06-91 (8, 21, 48-автобуснинг «Мелькомбинат» остановкаси).

РЕСПУБЛИКА СТЕНОГРАФИЯ ВА МАШИНКАДА ЁЗУВ КУРСИ

стенография ва машинкада ёзув кечки, кундузги ва сменали бўлимларига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Эрталаб соат 10 дан кеч 8 гача учрашилсин.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар-66, Олмазор кўчаси, 174-уй (Бешёғоч, Комсомол кўли ёнида).

«Узмедтехника» бошқармасининг

КЎЗОЙНАК-ОПТИКА КОРХОНАСИ

оптик-мастерлар тайёрлаш учун 9, 10-синф ҳажмида маълумоти бўлганлардан

ШОГИРДЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати — 3 ой.

Қабул қилинганлар стипендия билан таъминланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Луначарский шоссе, Владимирский проезд, 6-уй (1, 4, 41, 74-автобуснинг «Партия мактаби» остановкаси).

50-МАКТАБ

дарслар ўзбек тилида олиб бориладиган мактабларнинг бошланғич синфлари учун рус тили ўқитувчиларини тайёрлайдиган

БИР ЙИЛЛИК

ПЕДКУРСГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ҳужжатлар кундуз соат 5 дан кеч 7 гача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Киров район, Хоразм кўчаси, 8-уй.

Футбол

«ПАХТАКОР» ЯНА СИНОВДАН ЎТДИ

СКА —«Пахтакор» учрашуви принципиал аҳамиятга эга эди. Чунки, командалар турнир жадвалида ёнма-ён туриб «ким-кимни» деган масалани ўртага қўйган, бу масала шу учрашувда ҳал бўлиши керак эди. Шундай қилиб, «Пахтакор» футболчилари Ростовда армия спортчиларидан тўла устун келиб, муҳим ғалабани қўлга киритдилар. Бу ғалаба икки томонлама муҳим эди. Биринчидан, ўзбек футболчиларининг мамлакат биринчилиги учун «А» классида қатнаша бошлаганларидан бери СКА командаси билан 10 марта учрашган бўлишларига қарамай, бирор марта ҳам ғалабага эришолмаганлиги бўлса. (беш ўйин дуранг бўлган, беш марта пахтакорчилар енгилган эди) иккинчидан, турнир жадвалидаги юқори ўринни бўшатиб бермаслик шарт эди. Ниҳоят, «Пахтакор» ростовликларни таслим қила оладими, йўқми, деган муаммо ҳал бўлди.

Маълумки, командамиз, айниқса, кейинги икки йил ичида сафарда ҳам худди ўз майдонидагидек эркин ҳаракат қилиб, рақибларга «ҳақ»ларини юбормайдиган бўлиб қолди. Ана шундай муҳим сабабга қарамай, айрим футбол ишқибозлари «Пахтакор»нинг бу сафарги рақиб майдонида ўтказадиган ўйинидан жуда хавфсираб юрган эдилар. Айрим ишқибозлар, агар команда ҳақиқатан ҳам пешқадамлар сафида туришга лойиқ бўлса, шу гал ўзини кўрсатади, деган хулосага ҳам борган эдилар. Ҳа, «Пахтакор» пешқадамлар қаторида бўлишга лойиқ эканлигини исботлади. Энг хавфли рақиб — Киевнинг «Динамо», Кутаисининг «Торпедо» командалари билан бўлган оғир жангларда иродасини сал бўлса-да букмай биттадан очкони «бўлишиб» олди ва оғир синовдан муваффақият билан ўтди. Ростовда эса очкони бўлишга ҳам рози бўлмади, икки очкони ҳам ўз ҳисоб дафтарига ёзиб қўйди.

Гарчи футбол ишқибозлари радиоприёмниклар орқали Ростовдан берилган репортажни эшитган бўлсалар ҳам, икки оғиз ўйин тафсилоти устида тўхталиб ўтайлик. Ўйиннинг биринчи ярмида ҳисоб очилмади. Ўйиннинг иккинчи ярми бошланиши биланоқ Ростов областида дам олаётган тошкентлик пионерлар стадиондан туриб ўз юртдошларини табриклашди. Бундан илҳомланган пахтакорчилар майдон эгалари дарвозасини қўриқлаётган Ивановни тез-тез таҳликага сола бошладилар. Ўйиннинг 55-минутида ғалабани таъминлаган ягона тўп автори Абдураимов дўстлари оғушида қолди, майдон эгалари эса ўйинни марказдан бошлади.

«Пахтакор» футболчилари ўз устози ва мураббийси М. Якушиннинг йўқлигини (Михаил Иосифович жаҳон чемпионати ўйинларини кўриш учун Англияга кетган) билдирмай, унинг ишончини тўла оқламоқдалар. «Пахтакор» ҳамон мағлубият нималигини билмай, турнир жадвалида «Спартак» билан ёнма-ён бормоқда ҳамда 3-ўринни бир кунгина эгаллаган ЦСКА командасидан тортиб олди.

Ўз майдонида фақат «Пахтакор» билан бўлган учрашувдагина тўп уролмаган киевлик динамочилар яна олға интилиб, тбилисилик клубдошлари дарвозасига тўртта жавобсиз тўп киритдилар. ЦСКА командаси «Крилья Советов» устидан 3:1 ҳисобида ғалаба қилиб, ростовлик армиячиларни қувиб ўтди. «Черноморец» Кутаисининг «Торпедо» командасидан, «Нефтяник» «Локомотив»дан 2:0 ҳисобида устун келди. Худди шу ҳисоб Одессада ҳам қайд қилинди. Армия футболчилари Москванинг «Динамо» командасидан мағлубиятга учрадилар. Донецкда майдон эгалари «Қайрат» дарвозасига битта тўп киритиб, икки очкони қўлга киритдилар. «Зенит» — «Динамо» (Минск) ва Москванинг «Торпедо» — «Спартак» командалари ўртасидаги учрашув 1:1 ҳисобида дуранг бўлди.

ЎЙИН ЖАДВАЛИ

(15 июлга бўлган маълумот)

КОМАНДАЛАР	У.	Ю.	Д.	М.	Т.	О.
ДИНАМО К.	15	10	5	0	33:4	25
СПАРТАК	16	8	6	2	23:12	22
ПАХТАКОР	16	6	10	0	18:11	22
ЦСКА	16	7	6	3	31:21	20
СКА Р.	16	9	1	6	27:27	19
Торпедо М.	16	6	6	4	24:18	18
Нефтяник	16	6	5	5	22:13	17
Динамо М.	16	7	3	6	24:18	17
Динамо Тб.	16	6	5	5	17:14	17
Зенит	17	7	3	7	23:27	17
Қайрат	16	7	2	7	16:19	16
Торпедо Кт.	17	6	3	8	23:29	15
Черноморец	16	4	6	6	15:17	14
Динамо Мн.	16	4	6	6	15:21	14
Арарат	15	5	4	6	14:22	14
Шахтёр	16	5	3	8	15:21	13
Кр. Советов	16	2	6	8	12:27	10
Локомотив	16	3	1	12	13:28	7
СКА Од.	16	1	5	10	8:24	7

«Пахтакор»нинг биринчи даврада яна иккита ўйини қолди. У. «Локомотив»ни ўз майдонида қабул қилади, кейин Ереванда «Арарат» билан учрашади. Севимли командамизга ҳар иккала учрашувни ҳам юксак савияда ўтказиб, биринчи даврани мағлубиятсиз якунлашини тилаймиз.

В. МАҲКАМОВ,
А. МАЪЗУМОВ.

ОБ-ҲАВО

Бугун Хоразм, Қорақалпоғистон АССР ва Бухоро областларида ҳаво ўзгариб туради. Ҳавога булут чиқса-да, ёғингарчилик бўлмайди. Момақалдироқ бўлиши эҳтимол. Республикамизнинг қолган районларида ҳам ҳавонинг ўзгариб туриши, ёғингарчиликнинг бўлмаслиги кутилади. Шимолдан секундига 3-7 метр, Қорақалпоғистон АССР, Хоразм ва Бухоро областларида эса 7-12 метр тезликда шамол эсиб туради. Ҳарорат 33-38, жанубда эса 40 даражагача етади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради. Ёғингарчилик бўлмайди. Шимоли-шарқ томондан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 20-22, кундузи эса 35-37 даража иссиқ бўлади.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37263. Партия турмуши — В33469, В37221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалиги — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ 159. ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 08608.